

GUIA PER FER DESCOBERTA D'APRENENTATGE SERVEI AL MEDI NATURAL

XARXA DE
TERRENYS D'ACAMPADA
CAMPAMENTS I MÉS

**CAMPA
MENTS**
i més

WWW.CAMPAMENTS.CAT

FUNDACIO
Josep Sans

Minyons Escoltes i Guies
de Catalunya

Autor: Campaments i Més
Text: **Lluís Llerena del Castillo i Carlota Alcázar Antràs**
Disseny: **Mar Serra**
Maquetació: **Eudald Pla**
Fotografia de portada: **Minyons Escoltes i Guies de Catalunya**
Fotografia capítol 3.1: TeRe.B
Fotografia capítol 3.2: Xevi V.
Fotografia capítol 3.3: Jordi Clueca
Fotografia capítol 3.4: pau.artigas

Agraïm la col·laboració de: Joan Vives (Associació Mediambiental La Sínia), Moisès Villanueva i Marc Garriga (Parc Natural de l'Alt Pirineu), Carme Alcántara i Jordi Garcia-Petit (Parc Natural de Cadí-Moixeró), Xavier Abril (Parc Natural del Delta de l'Ebre), Marta Ortega, Dani Palau, Catalina Parpal, Pol Ruiz, Àlex Muñoz, Gemma Vallespí, Núria Martínez i Ona Yanez (Minyons Escoltes i Guies de Catalunya)

Valldoreix, juliol de 2013

ÍNDEX

1. Introducció

- 1.1 Què trobarem en aquesta guia?
- 1.2 L'APS
- 1.3 Què proposem? La "descoberta d'aprenentatge servei"

2. Guia pas a pas

- 2.1 Fixar objectius de servei i d'aprenentatge
- 2.2 Motivar el grup
- 2.3 Aprenentatges necessaris previs
- 2.4 Aspectes organitzatius, de gestió i logístics
- 2.5 Executar el servei
- 2.6 Registrar, comunicar, difondre i celebrar l'experiència viscuda
- 2.7 Avaluar

3. Els serveis al medi natural

3.1 Desembocadura del riu Gaià

- Servei
- Aspectes motivadors
- Taula d'aprenentatges
- L'espai
- Informació

3.2 Parc Natural de l'Alt Pirineu

- Servei
- Aspectes motivadors
- Taula d'aprenentatges
- L'espai
- Informació

3.3 Parc Natural Cadí-Moixeró

- Servei
- Aspectes motivadors
- Taula d'aprenentatges
- L'espai
- Informació

3.4 Parc Natural del Delta de l'Ebre

- Servei
- Aspectes motivadors
- Taula d'aprenentatges
- L'espai
- Informació

Annex: menú d'activitats per escollir el servei , per treballar motivació i links d'interès.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 QUE TROBAREM EN AQUESTA GUIA?

En aquest recurs en forma de guia podem trobar informació, aspectes a tenir en compte i activitats per a poder fer una “descoberta d’aprenentatge servei (ApS)” durant els nostres campaments. La guia està destinada als i les caps / monitors/es dels grups que vulguem fer algun dels serveis al medi natural que coordina el servei de Campaments i Més. Aquests serveis els poden realitzar grups de tots els grups d’edats, no només els grans, com s’acostuma a pensar.

El document està estructurat en tres parts: una introducció, una guia metodològica “pas a pas” i la descripció dels possibles serveis, més uns annexos amb activitats enfocades a com escollir un servei i com treballar la motivació amb el grup d’infants.

Esperem que la guia sigui de profit a tots els grups que fan servei al medi natural i restem a la disposició de tothom qui vulgui fer propostes de millora.

1.2 L’APRENTATGE SERVEI (APS)

És una proposta educativa que combina processos d’aprenentatge i de servei a la comunitat en un únic projecte ben articulat en el qual els participants aprenen alhora que treballen en necessitats reals de l’entorn amb la finalitat de millorar-lo.

Així doncs, l’aprenentatge servei ens permet fusionar dos elements com són l’*aprenentatge basat* en l’experiència i el *servei a la comunitat* aconseguint aprendre a la vegada que fem un servei que respon a unes necessitats reals.

Els projectes educatius d’ApS comporten fusionar la intencionalitat pedagògica i la solidària, i alhora tenen utilitat social. Es fonamenten en la participació i el protagonisme dels infants i joves i l’intercanvi i participació entre institucions educatives i socials.

La realització de projectes d’ApS és interessant tant per als participants, com per a l’entitat i per a la comunitat. Per als infants i joves, motiva l’aprenentatge vivencial, crític i significatiu, i els atorga un paper protagonista que contribueix a la seva autoestima. A la nostra entitat, un projecte d’ApS pot donar-li visibilitat social i ens permet treballar coordinadament amb altres entitats, reforçant els nostres vincles amb la comunitat. I en relació amb la societat, l’ApS potencia el territori com a escenari pedagògic, protagonista i destinatari de les accions educatives.

Des de l'escoltisme, i també des d'altres moviments de lleure, ja es realitzen sovint projectes de servei, i també de servei al medi natural. Tot i el seu interès, molts d'ells no són activitats d'aprenentatge servei, tot i que la majoria podrien arribar a ser-ho, si mirem de transformar l'acció de voluntariat en una oportunitat educativa més intensa.

Normalment, quan volem fer una proposta educativa d'aquest tipus, s'articula fent un projecte amb tot el procés que comporta, i aquest acostuma a ser llarg (normalment d'un any).

Podeu trobar diversos exemples de projectes amb metodologia ApS la **plana web del Centre Promotor d'Aprenentatge-Servei**. Minyons Escoltes i Guies de Catalunya està adherida al Centre Promotor i ha impulsat un **Laboratori de Projectes d'ApS**, que ha estat guardonat amb el **VIII Premi d'Educació en el Lleure 2012** de la Fundació Lluís Carulla.

1.3 QUÈ PROPOSEM? LA “DESCOBERTA D'APRENTATGE SERVEI”

El que us proposem és fer un servei al medi natural basat en la metodologia ApS però realitzant un servei puntual durant els campaments, que anomenem **descoberta d'ApS**.

L'anomenem “descoberta”, perquè és un petit tast de l'ApS, sense seguir totes les fases. De totes maneres, per a fer una “descoberta” sí que serà recomanable seguir un petit procés, tot i que no de magnituds tant grans com un projecte de tot l'any.

El servei Campaments i Més ja té contactes amb entitats que gestionen espais naturals propers a diversos terrenys d'acampada, i aquestes ja tenen propostes concretes de serveis a fer als grups. Per tant, les primeres fases de detecció de necessitats, contacte amb entitats i decisió del servei a fer ja venen donades.

Les entitats amb qui col·laborem són el Parc Natural de l'Alt Pirineu (Pallars Sobirà), el Parc Natural Cadí-Moixeró (Berguedà), el Parc Natural del Delta de l'Ebre (Montsià) i l'Associació Mediambiental La Sínia (Tarragonès). En el capítol 3 es descriuen els possibles serveis a fer amb cada una d'elles.

Així doncs, podem combinar el servei a una comunitat amb espais de lleure i convivència amb el grup, tot integrant el servei com una activitat més dels nostres campaments. Aquest “tast” del que és un procés d'ApS pot servir-vos per valorar si us animeu a realitzar, en el futur, un procés d'ApS de més llarga durada i amb més protagonisme del grup.

Aquesta proposta es pot adequar també a les unitats més petites, ja que hi ha una àmplia varietat de serveis per a totes les edats i el procés està més simplificat.

2. GUIA PAS A PAS

Un cop decidit quin servei volem fer, i un cop assegurat que tenim reservat un terreny d'acampada a la zona escollida, hem de posar fil a l'agulla per treballar els aprenentatges lligats a aquest servei, és a dir, per fer la "descoberta d'ApS". Aquest capítol proposa unes fases genèriques a seguir, que caldrà que adaptem al nostre cas particular.

LES PRINCIPALS FASES A SEGUIR SERIEN LES SEGÜENTS:

1. FIXAR OBJECTIUS DE SERVEI I D'APRENTATGE
2. MOTIVAR EL GRUP.
3. APRENTATGES NECESSARIS PREVIS.
4. ASPECTES ORGANITZATIUS, DE GESTIÓ I LOGÍSTICS.
5. EXECUTAR EL SERVEI.
6. REGISTRAR, COMUNICAR, DIFONDRE I CELEBRAR L'EXPERIÈNCIA VISCUDA.
7. AVALUAR.

6

En els següents punts es desenvolupen amb més detall cadascuna d'aquestes fases.

2.1 FIXAR OBJECTIUS DE SERVEI I D'APRENTATGE

És recomanable fixar fins a on volem arribar i què es pretén aprendre. Si hem establert uns objectius (tant de servei com d'aprenentatge), al final del procés podrem rendir comptes i avaluar-los. Si és possible, caldria que fos tot el grup qui plantegi els objectius. Aquí trobarem exemples d'objectius per als serveis al medi natural.

Quan fem qualsevol tipus d'activitat mínimament llarga, és recomanable plantejar fins a on volem arribar i què pretenem aprendre. Així doncs, en el nostre cas seria útil fixar objectius de servei i d'aprenentatge. Tenir els objectius clars ajuda a ser conscients de la nostra fita final i també té un potencial avaluatiu: si tenim uns objectius fixats, a l'hora d'avaluar podrem rendir comptes.

En la mesura del possible, i tenint en compte l'edat dels participants, és recomanable que ens ho plantegem de manera conjunta i participativa. Per a fixar els objectius, la manera variarà segons l'edat dels participants. Evidentment, no és el mateix fixar objectius amb els grups de petits que amb els grans: en un grup de nens i nenes petits, fixar objectius serà una tasca més

difícil i possiblement no extraurem tants objectius com amb un grup d'adolescents, però no hem d'oblidar que tots els grups poden fer-ho en més o menys mesura.

Us apuntem aquí possibles objectius generals d'aprenentatge que us podria interessar assolir en fer els serveis al medi natural, agrupats en quatre grans categories: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a ser i aprendre a conviure.

APRENDRE A CONÈIXER

- Construir coneixement relacionat amb la natura i la relació home-natura en el context d'una comunitat concreta (espais naturals protegits d'alta muntanya en el cas dels Parcs Naturals, i de litoral en el cas del Gaià).
- Identificar els principals problemes de l'espai natural per millorar-lo i encarar nous reptes.
- Conèixer la complexitat i riquesa del context comunitari i de la relació societat-medi natural: associacions i institucions compromeses en la conservació de la natura, sectors socials amb interessos contraposats sobre un mateix territori, impactes ambientals de les activitats, complexitat dels ecosistemes...
- Comprendre la necessitat social de la millora de l'entorn.
- Conèixer administracions i associacions vinculades a la cura i la millora de l'entorn natural.
- Prendre consciència, analitzar i comprendre accions polítiques i d'associacions, les seves causes i conseqüències.
- Participar en projectes d'intervenció elaborats per les entitats que gestionen els territoris, per més endavant ser capaços d'elaborar projectes d'intervenció propis.

APRENDRE A FER

- Realitzar anàlisis crítiques de la realitat dels espais naturals protegits, mitjançant l'observació de les actuacions dels ens gestors i el diàleg amb els gestors dels parcs i amb els diferents tipus d'usuaris.
- Utilitzar habilitats físiques, creatives i/o intel·lectuals per realitzar una tasca; exercitar habilitats socials i capacitats individuals per poder realitzar un servei.
- Desenvolupar competències relatives a la realització de projectes: planificar, organitzar, gestionar, difondre, avaluar...
- Adquirir competències relatives al desenvolupament del pensament crític: mantenir una actitud curiosa davant una realitat complexa i canviant, analitzar i sintetitzar informació, reflexionar, presa de decisions, rebutjar prejudicis preconcebuts...

APRENDRE A SER

- Desenvolupar l'autoconeixement i l'autoestima, l'autonomia i l'eficàcia personal, la tolerància a la frustració i la resiliència.
- Comprometre's i responsabilitzar-se a través de l'esforç i constància.
- Adquirir valors de ciutadania ambiental activa conscienciant-se en la responsabilitat social vers el medi.
- Compartir valors en grup, com l'alteritat i la companyonia.

APRENDRE A CONVIURE

- Adquirir competències en comunicació i expressió, tant als usuaris dels espais naturals (durant el servei, funció informativa) com a l'entorn social (després del servei, funció de compartir i difondre el servei)
- Desenvolupar sentiment de pertinença a la comunitat, tot i que sigui llunyana, i d'arrelament a un país configurat per uns paisatges i una natura que volem de qualitat.
- Participar i comprometre's en la comunitat i qüestions públiques.
- Adquirir hàbits de convivència: comprensió, amabilitat, paciència, generositat, solidaritat...
- Treballar en equip, saber organitzar-se la feina en grup, distribuir tasques, dialogar, pactar, cedir, exigir...

8

Així, en el cas concret dels serveis al medi natural que proposa Campaments i Més, podem treballar diferents aprenentatges com ara:

- ⊕ habilitats socials: saber organitzar-se la feina en grup, distribuir tasques, treballar en equip...
- ⊕ esperit crític, treball en grup, autonomia, responsabilitat, sensibilització vers la preservació de l'entorn i la consolidació cultural de la comunitat. Els joves actuen en la comunitat prenent decisions, participant i assumint responsabilitats.

En el capítol 3 trobarem especificats els diferents aprenentatges que es poden treballar a cada un dels serveis.

2.2 MOTIVAR EL GRUP

Per tal de que la “descoberta d’ApS” sigui de profit, cal que tot el grup estigui motivat, ja que si no hi ha interès no es dóna l’aprenentatge. A partir de diferents activitats podem aconseguir que el grup se senti identificat i participi d’aquesta descoberta. Aquí trobarem algunes estratègies de motivació.

La motivació és un element clau per a que es dugui a terme no només el servei, sinó també l’aprenentatge, i per tant l’hem de cuidar. Cal aconseguir que els infants i joves tinguin ganes de fer l’activitat sense esperar rebre res concret a canvi, i veure-ho com una experiència enriquidora. Per tal que els nois i noies trobin sentit a mobilitzar-se per fer el servei, hem de donar-lis un cert temps per descobrir situacions impactants i sensibilitzar-se respecte a la necessitat de contribuir a la millora del medi natural.

Per tal de que la descoberta d’ApS sigui motivadora i atractiva podem intentar relacionar les motivacions habituals del nostre grup, i cada un dels membres en particular, amb el servei a fer. Per altra banda, no hem d’oblidar que la motivació no s’ha de limitar al moment inicial, sinó que hem de mantenir la motivació dels infants i joves durant tot el temps, ja que és la manera de que aprenguin i que alhora el projecte sigui viable.

9

ALGUNES ESTRATÈGIES DE MOTIVACIÓ PODRIEN SER LES SEGÜENTS:

- ⊕ partir dels interessos reals dels nois i noies en l’ara i aquí (esportius, musicals, cinematogràfics...) aprofitant els seus codis i llenguatges.
- ⊕ aprofitar experiències (el mateix servei o un de semblants) que hagin fet altres grups de nois i noies més grans de la pròpia entitat.
- ⊕ buscar el testimoni directe de persones externes a l’entitat, per exemple membres d’entitats ambientals de l’entorn d’on es farà el servei, que poden convidar el grup a participar.
- ⊕ cercar, en primer lloc, l’interès i la complicitat dels líders del grup.
- ⊕ compartir el servei amb altres grups d’iguals, per exemple fent el servei els mateixos dies que un altre grup acampat a prop.
- ⊕ aprofitar moments “sensibles” a nivell social, per exemple comentant algun desastre ecològic recent.
- ⊕ incloure la dimensió del servei a fer en el centre d’interès del curs (o en l’eix d’animació dels campaments). Si incorporem el servei com a culminació de l’experiència, atorgarem molt més relleu i ressonància al centre d’interès (o eix d’animació) i fomentarem la sensibilitat dels nens i les nenes per tal d’endegar, en un futur, projectes de servei més complexos.

També hem de veure quines possibilitats té cada espai natural i extreure-les per tal de que siguin

elements motivadors de cara als nens i joves. Al capítol 3 trobarem informació de cada espai. No hauríem d'oblidar que els infants i joves són els protagonistes d'aquesta descoberta d'ApS i perquè ho siguin, hem de potenciar en la mesura del possible que ells mateixos decideixin i participin en tot el possible en aquesta activitat. El fet de que ells puguin escollir on anar i quines tasques fer (sempre tenint en compte les seves possibilitats i la seva capacitat d'anàlisi de la realitat), fa que se sentin protagonistes i alhora potenciarem la responsabilitat.

2.3 APRENTATGES NECESSARIS PREVIS

Per tal de realitzar un servei de qualitat hauríem de pensar quins aprenentatges previs necessita adquirir el grup. Fora bo pensar també si volem conèixer o establir contacte amb agents del territori per treballar algun d'aquestes aprenentatges. Aquí indiquem les habilitats mínimes requerides per cada servei.

És probable que el grup -o part del grup- no tingui coneixements o habilitats suficients per a realitzar el servei correctament. De fet, això no ha de significar un problema, sinó més aviat una oportunitat d'aprenentatge. La nostra tasca serà, doncs, garantir que el grup adquireixi les habilitats suficients per poder realitzar un servei de qualitat.

ELS CONEIXEMENTS O HABILITATS MÍNIMES REQUERIDES PER CADA UN DELS TIPUS DE SERVEIS SÓN:

- ⊕ Serveis de repartiment de fulletons als visitants dels espais naturals: habilitats comunicatives (donar informació amb concisió i claredat).
- ⊕ Serveis de control de senderistes: habilitats de "recerca" (capacitat d'observació, d'enregistrament de dades), coneixements geogràfics (senders locals).
- ⊕ Serveis de fer enquestes a senderistes i visitants: habilitats de "recerca" (capacitat d'escoltar i extreure'n dades "estandaritzades", d'enregistrament de dades), habilitats comunicatives (donar informació amb concisió i claredat), habilitats de "relacions públiques" (saber escoltar amb respecte i empatia qualsevol opinió amb qualsevol "to", saber adreçar-se amb cordialitat i bones formes).
- ⊕ Serveis de col·laboració amb centres de fauna: habilitats de manipulació de fauna (mesures d'autoprotecció, manipulació curosa per no malmetre els animals ni els seus espais de cria...), habilitats "de laboratori" (manipulació curosa de les eines, seguiment de protocols, paciència...).
- ⊕ Serveis de neteja de deixalles: habilitats manuals (recollir brossa d'indrets amb diferents dificultats d'extracció i tenint en compte mesures d'autoprotecció).
- ⊕ Serveis d'amuntegament de brancada procedent d'aprofitaments forestals : habilitats

manuals (ús d'eines de camp per podar, serrar i recollir vegetació, tenint en compte mesures d'autoprotecció).

- ⊕ Serveis de plantacions de vegetació: habilitats manuals (ús d'eines de jardineria per plantar, compactar terra, regar i col·locar protectors, manipulació de plantes tenint en compte mesures d'autoprotecció).
- ⊕ Serveis de manteniment i senyalització de camins: habilitats manuals (ús d'eines de camp per podar, serrar i recollir vegetació, ús de material de pintura), coneixements botànics (quines plantes cal tallar perquè punxen o perquè creixen molt i tapen el camí i quines no).
- ⊕ Serveis de reconstrucció de murs de pedra seca: habilitats manuals (tècniques de construcció en pedra seca). En aquest cas, cal que el grup tingui experiència prèvia o que faci una formació específica prèvia de tècniques de construcció amb pedra seca.

Per altra banda, si volem anar més enllà dels coneixements i habilitats mínimes necessàries per a la realització del servei i ampliar els aprenentatges, podem pensar quins coneixements necessita el grup per comprendre la realitat a on actuarà i per diagnosticar les necessitats que justifiquen el servei. En aquest sentit, pot ser molt profitós conèixer o establir contacte amb agents del territori, especialment amb l'entitat col·laboradora, però no només; al capítol 3 hi ha referències d'entitats mediambientals de cada territori i que ens poden mostrar altres projectes locals de conservació. Però també és recomanable mirar de conèixer diferents visions entorn les problemàtiques locals, com per exemple els casos presentats en els jocs de rol de l'annex d'activitats.

2.4 ASPECTES ORGANITZATIUS, DE GESTIÓ I LOGÍSTICS

Una bona planificació i una organització eficient contribuirà a que tot vagi bé i se'n puguin treure fruits visibles. Aquí trobarem els principals aspectes a tenir en compte en la planificació.

Les "descobertes d'ApS" que es proposen en aquest document ens estalvien una bona part de la feina d'organització prèvia, ja que el servei Campaments i Més ja té establert els contactes amb les entitats col·laboradores i ja ens ofereix un llistat possible de tasques a fer.

Malgrat això, i donat que aquests serveis són molt puntuals i probablement només ocuparan una petita part del total dels nostres campaments, cal a una organització eficient i han d'estar els detalls molt preparats perquè tot vagi bé i se'n puguin treure fruits visibles i aprenentatges efectius en tant poc temps. Una planificació detallada genera bones expectatives, augmenta el rendiment dels nois i noies i evita la pèrdua d'interès que suposaria no tenir a l'abast allò que es necessita en cada moment.

PER PART DEL GRUP, CAL QUE TINGUEM PREPARATS I DETALLATS ELS SEGÜENTS ASPECTES:

- ⊕ Requisits previs de tipus formal (els mateixos que necessitem per fer els campaments): fer la reserva del terreny d'un acampada proper a temps, notificar l'activitat a la Direcció General de Joventut, assegurances (la que probablement ja tenim per fer qualsevol activitat com a entitat de lleure). Podeu consultar el fulletó anual "Anem preparats" al **web de la Direcció General de Joventut de la Generalitat**.
- ⊕ Relació amb les famílies: informació, conformitat, suport...
- ⊕ Relació amb el Parc: haver contactat i quedat molt clarament amb els encarregats del Parc Natural (o Associació Mediambiental) quan ens faran l'explicació de les tasques a fer, com ens coordinareu amb ells...
- ⊕ Materials que necessitem (eines de camp, guants, indumentària...). Fer un llistat de quines i quantes eines necessitem pel nostre servei concret, veure si ens les pot proporcionar el Parc o el servei de Campaments i Més (té un servei de préstec d'eines de camp), preguntar a les famílies si en tenen per deixar-nos-les, estudiar la possibilitat de llogar o comprar-ne.
- ⊕ Transports des del terreny d'acampada fins el lloc del servei en el cas que sigui lluny (a peu, en transport públic, llogant taxis o autocars...). En els casos dels Parcs Naturals pot ser que el servei que ens proposin sigui una mica lluny del terreny; en el cas de l'Hort de la Sínia, el servei sempre és a la mateixa finca i per tant no cal planificar transports.
- ⊕ Planificació del temps els dies de servei: quant de temps dedicarem al servei (en el cas del Parc Natural de l'Alt Pirineu el mínim és de 2 dies), com el distribuïrem, quan començarà i s'acabarà, quines estones de descans i menjar hi haurà...
- ⊕ Pressupost: despeses, ingressos possibles, participació dels infants i joves en la gestió econòmica, sistema de control...
- ⊕ Com s'organitzarà el grup: quina organització en equips o comissions serà necessària (per a tasques generals i per a les tasques pròpies del servei que farem) i quines responsabilitats individuals, quin calendari de treball haurem de seguir per enllestir la feina en els terminis previstos.

Al final d'aquesta etapa fora bo comptar amb algun element de planificació elaborat pels nois i noies (mural, dossier, etc.).

2.5 EXECUTAR EL SERVEI

És el moment de realitzar el servei escollit. Fora bo que pensem quina serà la funció dels caps/monitors mentre els infants o joves fan el servei, per tal de garantir que tant el servei com l'aprenentatge es duen a terme amb èxit.

ALGUNS ASPECTES IMPORTANTS A TENIR EN COMPTE I PLANIFICAR PRÈVIAMENT, SÓN:

- ⊕ Com donarem assistència pràctica a les necessitats que vagin sorgint.
- ⊕ Com assegurarem que es va fer un registre de l'activitat, per posteriorment fer difusió i també per tenir una eina que ajudi a una posterior recopilació i reflexió de la feina feta.
- ⊕ Com recollirem les impressions del Parc Natural /Associació Mediambiental durant la realització del servei.
- ⊕ Com actuarem davant imprevistos (el servei suposa massa feina per al grup, o massa poca, o massa difícil; tot plegat s'ha endarrerit i disposem de massa poc temps; el mal temps ens aixafa els plans, es trenquen o es perden les eines de camp...).
- ⊕ Com pararem atenció a la diversitat dins el grup a l'hora de fer el servei (diversitat de ritmes, de motivacions, d'habilitats, de moments de cansament...). Com canalitzarem les possibilitats, motivacions i habilitats de cada membre del grup per tal que tothom estigui a gust.

Una altra tasca important a fer durant la realització del servei és la detecció de possibles noves necessitats a l'entorn que puguin generar nous projectes en el futur.

2.6 REGISTRAR, COMUNICAR, DIFONDRE I CELEBRAR L'EXPERIÈNCIA VISCUDA

Un cop fet el servei, és important poder explicar a altres persones i entitats què hem fet, com ho hem fet, què hem apres... A més de donar a conèixer les activitats de la nostra entitat, comunicar ajuda a que els membres del grup estructurin els propis pensaments i els aprenentatges nous. També és important celebrar l'experiència viscuda per reforçar l'autoestima i consolidar els vincles establerts.

Sovint, quan fem una activitat pot passar a l'oblit perquè no ha quedat convenientment registrada o documentada o poca gent se n'ha assabentat. Cal dir que fer aquest esforç de registre, comunicació i difusió té molts avantatges tant per al servei en sí com per als aprenentatges que comporta, doncs és en el procés de comunicar als altres la seva experiència que assentaran coneixements i estructuraran mentalment millor allò après.

El registre es pot fer mitjançant diferents metodologies com ara fent fotografies, fent dibuixos, fent documentals de vídeo del moment de fer el servei i amb entrevistes personals als participants i a l'entitat acollidora, escrivint una crònica, que cada membre del grup escrigui la seva experiència personal...

Un cop fet el servei, és important poder explicar a altres persones i entitats què hem fet, com ho hem fet, què hem apres... A més de donar a conèixer les activitats de la nostra entitat, comunicar ajuda a que els membres del grup estructurin els propis pensaments i els aprenentatges nous. També és important celebrar l'experiència viscuda per reforçar l'autoestima i consolidar els vincles establerts.

Sovint, quan fem una activitat pot passar a l'oblit perquè no ha quedat convenientment registrada o documentada o poca gent se n'ha assabentat. Cal dir que fer aquest esforç de registre, comunicació i difusió té molts avantatges tant per al servei en sí com per als aprenentatges que comporta, doncs és en el procés de comunicar als altres la seva experiència que assentaran coneixements i estructuraran mentalment millor allò après.

El registre es pot fer mitjançant diferents metodologies com ara fent fotografies, fent dibuixos, fent documentals de vídeo del moment de fer el servei i amb entrevistes personals als participants i a l'entitat acollidora, escrivint una crònica, que cada membre del grup escrigui la seva experiència personal...

En quant a la comunicació i difusió, és igualment important que la fem a l'entorn del lloc on es fa el servei com a l'entorn de la pròpia entitat. Per difondre el servei fet en l'entorn proper al servei (per exemple, a la població de Saldes si acampem en aquest municipi i fem un servei amb el Parc Natural Cadí-Moixeró).

14

PODEM REALITZAR DIFERENTS ACCIONS, COM ARA:

- ⊕ Organitzar una xocolatada popular el darrer dia dels campaments amb explicació del servei a través d'una amb una teatralització.
- ⊕ Posar una petita exposició de plafons explicant el servei a un centre cívic local.
- ⊕ Enviar un comunicat de premsa als mitjans locals del municipi i la comarca.

PER DIFONDRE EL SERVEI A L'ENTORN SOCIAL DEL PROPI AGRUPAMENT PODEM REALITZAR ACCIONS COM LES SEGÜENTS:

- ⊕ Confeccionar una exposició més treballada (amb vídeos, escrits amb les experiències personals...) al local de l'agrupament o a un centre cívic del barri.
- ⊕ Fer una "conferència" sobre l'experiència davant les famílies i les altres unitats de l'agrupament.

⊕ Explicar l'experiència a través dels mitjans de comunicació habituals de la nostra entitat (pàgina web, butlletí, xarxes socials...).

⊕ Enviar un comunicat de premsa als mitjans locals del nostre poble o barri.

Podem trobar suggeriments d'accions comunicatives al recurs **"Maleta de comunicació"** realitzat per la Societat Catalana d'Educació Ambiental.

Per altra banda, la millor manera d'acabar un servei és celebrant l'experiència que hem viscut i compartint-ho. D'aquesta manera, gratificarem els esforços invertits i reforçarem l'autoestima de tots els participants directes i indirectes (nens i nenes, caps, família, entitats...), consolidant vincles amb les entitats acollidores amb les que hem estat treballant. Podem aprofitar els mateixos moments de fer difusió a l'entorn local dels que parlàvem abans (exposició, xocolatada popular) per afegir un caire de celebració, o bé podem organitzar una celebració més interna amb el grup i amb l'entitat acollidora.

2.7 AVALUAR

Un cop hem passat per a totes les etapes anteriors, arriba el moment de plantejar-nos com ha anat la nostra "descoberta d'ApS", i per fer-ho haurem de tenir en compte certs aspectes com: Com ha anat el servei? Què he apres? Què podríem millorar? Repetiríem? Com m'he vist respecte al grup? Aquí trobarem unes pautes d'avaluació des de diferents punts de vista.

L'avaluació és una de les parts més significatives dins del procés de qualsevol tipus d'activitat, i sovint no li donem prou importància. És el moment idoni per rendir comptes a partir dels objectius que ens hem marcat en un inici i podrem posar sobre la taula tots els aspectes que creiem oportuns a comentar. Des de com ha anat la descoberta d'ApS en general, passant pels imprevistos que hem patit, i fins i tot parlar dels participants en concret (tant caps com nens i nenes). També és un procés necessari per a poder traspassar informació a altres persones (gent que ha donat suport, interessats en fer una activitat semblant...) i per a aprendre dels propis errors i potencials i per últim plantejar-nos si repetiríem.

Fer una avaluació és una tasca complexa, i per tal de que no es faci tant feixuga us proposem a continuació els aspectes bàsics que hauríem de plantejar-nos:

PREGUNTES A FER-NOS A TOT EL GRUP (CAPS I NENS / NENES)

- ⊕ Hem aconseguit el que ens proposàvem? (mirar objectius). S'han complert les expectatives?
- ⊕ Què he après?
  1. Quines coses noves sabem ara? (aprenentatges de conceptes)

2. Quines coses noves sabem fer ara? (aprenentatges de procediments i habilitats)

3. En què hem madurat com a persones (aprenentatges d'actituds i valors)

- + El servei ha estat profitós?
- + Podríem haver fet les coses d'una altra manera? (organització, convivència, execució del servei...)
- + La coordinació amb altres entitats o organismes ha estat de profit?
- + Com s'ha comportat el grup?
- + Com m'he vist jo respecte al grup?
- + I ara... què? Repetiríem?

PREGUNTES PER ALS CAPS/MONITORS

- + Hem aconseguit el que ens havíem proposat?
- + Què hem aconseguit?
- + Què podríem millorar?
- + Entre els caps / monitors, com ha estat la coordinació i convivència?
- + Hi ha hagut conflictes? Quins? Què hem apres d'això i què podem millorar?
- + En quant als nens i nenes, hi ha aspectes concrets a comentar? (possibles imprevistos, conductes inadequades, aspectes a parlar amb algun pare o mare.....)

PREGUNTES PEL NOSTRE GRUP I L'ENTITAT AMB QUI HEM COL·LABORAT

- + La comunicació entre el grup i l'entitat ha estat la més adient?
- + El repartiment de responsabilitats ha estat clar i s'ha respectat?
- + L'entitat ha acomplert les expectatives del grup?
- + El nostre grup ha acomplert les expectatives de l'entitat?
- + El servei era adequat a les capacitats del nostre grup?
- + Que milloraríeu de l'execució? (de les dues entitats)
- + Repetiríem?

PREGUNTES PEL NOSTRE GRUP I EL SERVEI CAMPAMENTS I MÉS

- ⊕ La recerca del servei per part de Campaments i Més ha estat encertada?
- ⊕ El terreny d'acampada estava a una distància adequada del servei?
- ⊕ Els contactes i les decisions s'han realitzat amb prou temps per part de Campaments i Més i per part del vostre grup?
- ⊕ Si hem fet servir el servei de material de préstec, ha estat correctament gestionat aquest préstec tant per part de Campaments i Més com per part nostra?
- ⊕ Quina utilitat hem trobat a aquesta guia? Què li proposaríem a Campaments i Més per millorar-la?

Un cop ens hem plantejat totes aquestes preguntes hauríem d'extreure'n unes conclusions, ja que a partir d'aquestes podrem aprendre i millorar. Les conclusions les podem fer globals o de cada apartat. És recomanable que aquestes conclusions quedin escrites a algun lloc per a poder recórrer sempre a elles i per a poder compartir-les amb altres persones que vulguin fer una descoberta d'ApS. Aquesta avaluació la podrem utilitzar per a continuar el projecte, per fer-ne un de nou i per passar el testimoni a un altre grup i convertir-nos en agents sensibilitzadors .

Finalment, després de l'avaluació pot ser un bon moment per plantejar-nos si ens agradaria transformar aquesta "descoberta" en un "projecte" d'ApS, si el grup està molt engrescat amb l'entorn i el servei, i si hem detectat noves necessitats. Podem llavors engegar un procés més autònom com a grup, en contacte directe amb l'entitat col·laboradora des de l'inici de curs, i construir un projecte de servei propi. Podem comptar amb l'assessorament del Centre Promotor d'ApS i, els que siguem agrupament de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya, podem participar al Laboratori d'ApS.

3. ELS SERVEIS AL MEDI NATURAL

El servei Campaments i Més ofereix la possibilitat de realitzar serveis al medi natural a tres espais de la geografia catalana, gràcies a la col·laboració amb ens gestors d'espais naturals a l'entorn d'alguns dels terrenys d'acampada de la nostra xarxa. Es tracta de tres administracions públiques (Parcs Naturals) i d'una entitat mediambiental que té cura d'un espai. Així, els grups podem aprofitar dos o tres dies dels nostres campaments per fer un servei ben a prop del terreny.

Els serveis a fer responen a necessitats reals dels espais naturals i els determinen els responsables de la gestió d'aquestes àrees. Això garanteix, per una banda, que estem oferint als infants i joves tasques reals i amb sentit, més significatives per al seu aprenentatge, i alhora que tindrem un contacte directe amb els actors del territori.

A continuació es descriuen els espais naturals i els serveis que s'hi poden realitzar a cada un d'ells.

18

3.1 DESEMBOCADURA DEL RIU GAIÀ

EL SERVEI

L'Associació Mediambiental La Sínia té el terreny d'acampada L'Hort de la Sínia, i ofereix als grups acampats que ho demanin la possibilitat de fer servei a la mateixa finca. El tipus de tasques són:

- + de manteniment de l'equipament i de l'ecosistema:
  - plantacions
  - neteges
  - arreglar o marcar camins, senyals i tanques
  - feines a l'hort
- + d'informació als visitants de la platja de Tamarit perquè coneguin i respectin l'ecosistema de vegetació de dunes.

Els serveis estan destinats a infants i joves a partir de 12 anys.

BONS MOTIUS PER FER EL SERVEI

- + passar uns dies a la platja i en un entorn natural.
- + conèixer i col·laborar amb l'Associació Mediambiental La Sínia en la seva tasca de preservació i millora dels ecosistemes del Baix Gaià.
- + possibilitat de conèixer altres entitats ciutadanes locals que fan projectes de cura de l'entorn: Depana, Gepec...
- + els serveis d'eliminació de plantes invasores i plantació d'autòctones, de retirada de fauna invasora i alliberament d'autòctones, de protecció de les dunes de platja i de mesures de foment de les espècies més valuoses, contribuiran a millorar la qualitat dels ecosistemes de riu i de dunes de platja.
- + els serveis relacionats amb la gestió de la fauna poden permetre l'observació o fins i tot el contacte directe i la manipulació de diferents espècies salvatges.
- + el servei d'informació i sensibilització als visitants contribuirà a evitar al degradació dels hàbitats de platja.

APRENENTATGES

- + coneixements sobre l'ús públic i la seva gestió a la desembocadura del Gaià: ús dels camins, de la platja, actuacions de l'Associació Mediambiental La Sínia per atendre aquests usos

- ⊕ coneixements de què és l'espai natural de la desembocadura del Gaià, quines línies d'actuació té l'Associació Mediambiental La Sínia, quina és la importància del manteniment de senders...
- ⊕ contacte amb el teixit social local: Associació Mediambiental La Sínia, (i altres opcions que fins ara no s'han fet: naturalistes, entitats excursionistes, veïns, alcalde, entitats locals com Depana, Gepec..., associacions de caçadors, de pescadors...)
- ⊕ coneixements sobre les línies d'actuació de l'associació mediambiental La Sínia per conservar i millorar els ecosistemes
- ⊕ Aprenentatges específics per a cada servei:

SERVEI	APRENTATGES POTENCIALS
plantacions	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: ús d'eines de jardineria per plantar, compactar terra, regar i col·locar protectors, manipulació de plantes, tenint en compte mesures d'autoprotecció ⊕ coneixements botànics: espècies plantades, criteris de selecció d'espècies ⊕ coneixements ecològics: funcions beneficioses de les espècies plantades a l'ecosistema. Alhora, els aprenentatges que es fomenten són, sobretot: habilitats socials; de presa de decisions; coneixements i habilitats específiques per realitzar determinades accions;
neteges	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: recollir brossa d'indrets amb diferents dificultats d'extracció i tenint en compte mesures d'autoprotecció ⊕ coneixements geogràfics: interès ecològic de l'espai netejat, característiques topogràfiques, geològiques, naturals i etnològiques ⊕ sensibilització sobre l'impacte dels mals usos dels visitants que tiren brossa
arreglar o marcar camins, senyals i tanques	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: ús d'eines de camp per podar, serrar i recollir vegetació. Ús de material de pintura. Ús d'eines de reparació de tanques i senyals per serrar, clavar, clavar al terra, arreglar desperfectes... ⊕ coneixements botànics: quines plantes cal tallar perquè punxen o perquè creixen molt i tapen el camí i quines no ⊕ coneixements geogràfics: origen i destí del camí que estan marcant, ubicació general dels senders de la zona. Interès de l'itinerari pels senderistes: característiques topogràfiques, geològiques, naturals i etnològiques de l'itinerari

informació als visitants de la platja de Tamarit perquè coneguin i respectin l'ecosistema de vegetació de dunes	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats comunicatives: donar informació amb concisió i claretat ⊕ coneixements geogràfics i ecològics: diferents espais de la platja, la desembocadura i els entorns, coneixement de les característiques i grau de vulnerabilitat dels ecosistemes de cada una als visitants ⊕ habilitats de "relacions públiques": saber escoltar amb respecte i empatia qualsevol opinió amb qualsevol "to", saber adreçar-se amb cordialitat i bones formes
feines a l'hort	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: ús d'eines d'hort per plantar, podar, tallar, collir... ⊕ coneixements botànics: plantes de l'hort, usos culinaris/medicinals/altres, males herbes, cicles de plantada/creixement/floració/fructificació/mort ⊕ coneixements de les tasques a l'hort ecològic: calendari del pagès, sistema de reg, adob, feines quotidianes i feines puntuals... ⊕ coneixements dels beneficis de l'agricultura ecològica; impacte socio-ambiental de l'agricultura industrial ⊕ introducció a la cultura de la complexitat a través de l'agroecologia (quadruple mirada: tecnològica, ecològica, sociocultural i econòmica) ⊕ coneixement de moviments crítics entorn la soberania alimentària, l'agricultura ecològica...

L'ESPAI

El riu Gaià és un petit riu tarragoní que neix prop de Santa Coloma de Queralt i desemboca a la platja de Tamarit, al municipi de Tarragona. La zona de la desembocadura és un illot de paisatge més o menys natural, amb zones permanentment inundades d'aigua dolça. La vegetació de ribera ha estat molt degradada i només en resta la presència d'alguns arbres com l'àlber i el freixe de fulla petita. En totes les vores del riu predominen els canyars de desembocadura de riu. El paisatge de l'espai contrasta amb l'entorn intensament dedicat als conreus o usos turístics i recreatius. L'espai constitueix un refugi per a alguns animals. Destaca el seu paper com a zona d'escala en les vies d'ocells migratoris i com a zona de cria de l'àguila perdiuera. Hi trobem peixos com el barb cua-roig i la bagra, i gran varietat de mamífers degut al despoblament humà, en part degut a l'efecte barrera de l'embassament del riu: fura, gat salvatge, geneta, senglar, fagina...

El curs baix i la desembocadura del riu Gaià està inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Naturals (PEIN) i en la xarxa europea Natura 2000, a més de estar catalogat com a Reserva Natural de Fauna Salvatge.

L'Associació Mediambiental la Sínia va neixer l'any 1997 amb la finalitat de donar a conèixer els valors de l'agricultura ecològica i l'entorn natural, cultural i històric del riu Gaià. L'associació

gestiona l'Hort de la Sínia, la finca situada a les hortes de Tamarit, al costat de la Reserva Natural de Fauna Salvatge del riu Gaià. També fa custòdia dels espais naturals de la desembocadura del riu i de la platja de Tamarit. Els seus principals projectes de conservació han estat:

- ⊕ Pestauració bosc de ribera (eliminació canyes i plantació àlber, freixe de fulla petita, gatell, om, lledoner, retirada cranc de riu americà)
- ⊕ delimitació cordó dunar
- ⊕ punt d'informació i centre divulgació tortuga d'aigua
- ⊕ recuperació d'espècies: òliba (menja talpons i ratolins de camp), xoriguer, baladre autòcton del Gaià
- ⊕ seguiment de papallones diurnes, amfibis, libèl·lules, avifauna, caixes-niu
- ⊕ captura tortugues Florida i alliberament autòctones

TERRENY D'ACAMPADA

L'Hort de la Sínia

PÀGINES WEB

Riu Gaià

Hort de la Sínia

ALTRES ENTITATS DEL TERRITORI:

Gepec

Depana (Punta de la Móra)

Salvem el Gaià

Associació Terres del Gaià

3.2 PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

EL SERVEI

El Parc Natural ofereix diferents possibilitats de servei als grups acampats a la zona:

TASQUES	TERRENYS PROPERS	EDAT
Neteja i desbrossament de senders. Marcatge amb pintura de senders. Construcció d'escales i peixeres de fusta i pedra. Suport a les feines de ramaderia: fer herba seca, regar els prats i construcció de murs de pedra seca.	Casa Macià	A partir de 8 anys
Neteja i desbrossament de senders: repàs del ferm amb eines manuals, despedregat, reparar murs de pedra seca caiguts i marcar passos de drenatge amb aixades.	Els de Cerbi, Unarre, Estaron	A partir de 8 anys
Desbrossat de camins a peu	Salineres i els de Cerbi, Unarre, Escalarre, Estaron i Tavascan.	A partir de 8 anys
Recollida selectiva de residus al costat de les pistes forestals	Els de Tavascan	A partir de 6 anys
Recollida selectiva de residus al voltant dels pobles i carretera	Els de Cerbi	A partir de 6 anys
Recollida selectiva de residus al voltant de camins i infraestructures a la Mollera d'Escalarre	Els d'Escalarre	A partir de 6 anys

A TENIR EN COMPTE:

Aquests serveis només es fan durant l'estiu ja que a l'hivern els terrenys d'acampada estan tancats. La possibilitat de realitzar servei al Parc es pot veure limitada. Si el Parc ha de cedir eines al grup la possibilitat de fer servei dependrà de la disponibilitat d'eines suficients. Els grups hauran de portar els seus propis guants de treball (tipus jardineria). Només es podrà atendre un grup a la vegada fent servei al Parc. Es recomana que els serveis es desenvolupin durant el mes de juliol, doncs a l'agost tenen lloc diferents camps de treball que han de menester una gran quantitat d'eines.

En cas que vulguem fer reconstrucció de murs de pedra seca, cal que ens formem prèviament. Podem fer-ho directament amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu o bé podem contactar amb alguna de les entitats de la Coordinadora d'Entitats per la "pedra seca".

IMPORTANT: el servei ha de durar un mínim de 2 dies.

BONS MOTIUS PER FER EL SERVEI

- ⊕ passar uns dies a l'alta muntanya.
- ⊕ conèixer de primera mà treballadors d'un Parc Natural i col·laborar amb ells.
- ⊕ possibilitat de conèixer entitats ciutadanes locals que fan projectes de cura de l'entorn: Projecte Grípia, Projecte Boscos de Muntanya, Associació Lo Pi Negre
- ⊕ els serveis de recuperació dels camins a recuperar permetran fomentar l'excursionisme a la zona com a tipus de lleure no contaminant i que permet el contacte directe amb la natura. I no només als excursionistes en general, sinó especialment als grups que acampin en els terrenys d'acampada propers (els de Cerbi, Unarre i Escalarre en el cas del camí Cerbi-Unarre).
- ⊕ els serveis de millora neteja d'hàbitats fluvials contribuirà a millorar els rius de muntanya i ens permetrà passar unes hores a prop del riu.

APRENTATGES

- ⊕ Aprenentatges comuns al parc:
- ⊕ coneixements de què és el Parc Natural, quines línies d'actuació té
- ⊕ contacte amb el teixit social local: els gestors del Parc Natural, (i altres opcions que fins ara no s'han fet: senderistes, entitats excursionistes, veïns, alcalde, entitats locals com Rurbans, Lo Pi Negre, associacions de caçadors, de pescadors...)
- ⊕ aprenentatges específics de cada servei:

SERVEI	APRENTATGES POTENCIALS
Recollida selectiva de residus	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: recollir brossa d'indrets amb diferents dificultats d'extracció i tenint en compte mesures d'autoprotecció ⊕ coneixements sobre l'ús públic i la seva gestió al PN: ús i mal ús dels camins i infraestructures del Parc, actuacions del PN per atendre aquests usos i disminuir l'impacte ⊕ sensibilització sobre l'impacte dels mals usos dels visitants que tiren brossa
Neteja i desbrossament de senders	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: ús d'eines de camp per podar i recollir vegetació. ⊕ coneixements botànics: quines plantes cal tallar perquè punxen o perquè creixen molt i tapen el camí i quines no ⊕ coneixements geogràfics: origen i destí del camí que estan marcant, ubicació general dels senders de la zona. Interès de l'itinerari pels senderistes: característiques topogràfiques, geològiques, naturals i etnològiques de l'itinerari ⊕ coneixement de les polítiques de manteniment de camins del PN, sensibilització sobre la importància del manteniment dels senders.
Manteniment i senyalització de senders	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: les mateixes que el servei anterior, més ús de material de pintura. ⊕ Si són prou grans, habilitats manuals en l'ús de serres i enretirada de troncs grans.
Suport a les feines de ramaderia	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals per manipular l'herba i per gestionar sistemes de rec ⊕ coneixements dels cicles anuals dels prats de muntanya i dels seus usos ⊕ coneixement de la cria i cura del bestiar de muntanya
Construcció d'escales i peixeres de fusta i pedra	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Coneixement de tècniques de pionerisme i de construcció amb elements naturals ⊕ força, habilitat i capacitat de coordinació grupal per a tallar i moure peces grans de fusta i pedra

Reconstrucció de murs de pedra seca

- ⊕ habilitats manuals: (cal formar-se abans d'anar-hi) tècniques de construcció en pedra seca
- ⊕ coneixements geogràfics i històrics: origen i destí del camí a on està el mur de pedra seca, ubicació del mur de pedra seca. Origen, funció i història del mur de pedra seca que reconstrueixen i en general dels de la zona.
- ⊕ coneixements de l'arquitectura popular, coneixements dels esforços de re-valorització i reconstrucció de la pedra seca per nombroses entitats i administracions

L'ESPAI

Gairebé 70.000 hectàrees de les comarques del Pallars Sobirà i l'Alt Urgell formen part del Parc Natural de l'Alt Pirineu, el més extens de Catalunya. El Parc combina una gran diversitat de paisatges propis de l'alta i la mitjana muntanya pirinenques, essent els seus valors naturals rics i variats, com també els elements que formen el seu extens patrimoni cultural, fruit de l'acció humana sobre el territori.

A causa de la variabilitat altitudinal (entre 600 i 3.000 m) i també de la gran superfície, el Parc conté una rica diversitat d'ambients naturals; la muntanya pirinenca hi queda excel·lentment representada. Els principals hàbitats present són els següents:

- ⊕ Prats i rius, amb espècies com la llúdriga o el tritó pirinenc.
- ⊕ Prats alpins, amb fauna com l'ermini i la perdiu blanca o el el trençalòs.
- ⊕ Prats de dall, amb gran diversitat florística (trèvol de prat, bistorta) i d'insectes.
- ⊕ Boscos caducifolis, amb presència de gaigs, esquirols, senglars i el picot garser gros.
- ⊕ Boscos de coníferes, amb espècies com el gall fer, el picot negre o el mussol pirinenc.
- ⊕ Landes, amb ocells com la perdiu xerra, el bitxac comú o la tallareta cuallarga.
- ⊕ Tarteres amb especialistes en roca com ara el talpó de tartera i la sargantana pallaresa.

TERRENY D'ACAMPADA

veure requadre de serveis

PÀGINA WEB

Parc Natural de l'Alt Pirineu

ALTRES ENTITATS DEL TERRITORI

Projecte Grípia

Projecte Boscos de Muntanya

Associació Lo Pi Negre

Acció Natura

Entitats que fan programes de voluntariat de la zona, **veure el llistat**

Xevi V.

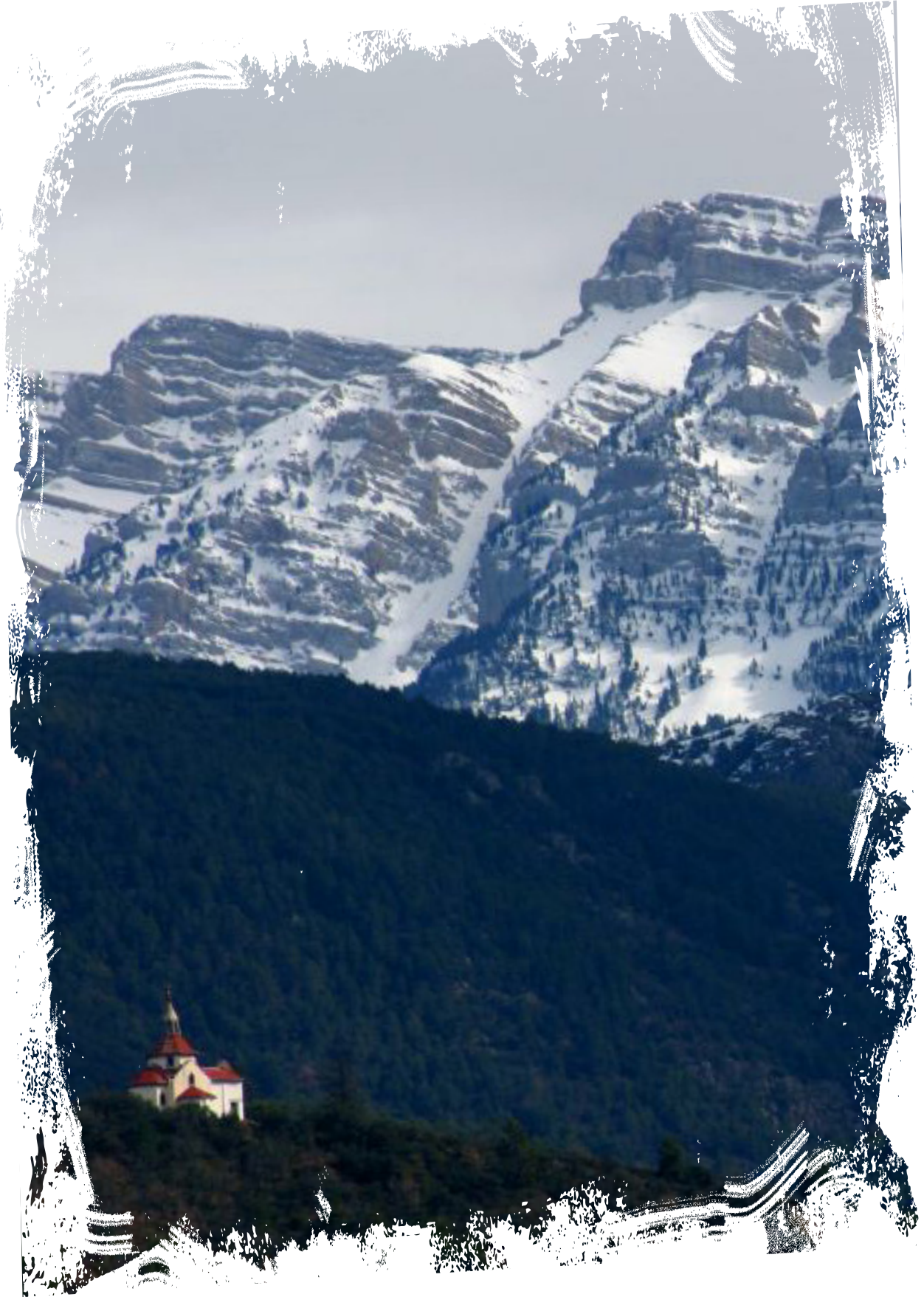
27

3.3 PARC NATURAL CADÍ-MOIXERÓ

EL SERVEI

El Parc Natural ofereix diverses possibilitat de servei:

- ⊕ Treure el brançatge acumulat a terra a la Ruta de la Mallerenga Petita (Gòsol)
- ⊕ Fer enquestes als excursionistes del Pedraforca amb repartiment del fulletó del Parc (Saldes i Gòsol)
- ⊕ Netejar camins, àrees de lleure i miradors. Si els grups porten eines, també poden tallar algunes branques o esbarzers que molestin (a tots els terrenys)
- ⊕ Retirar la planta invasora seneci (herbàcia), arrancant-la (Gòsol)
- ⊕ Desbrossar i despedregar els camins del poble vell de Gòsol (Gòsol)
- ⊕ Omplir fitxes d'ocells vistos a l'entorn del terreny d'acampada, per al Parc Natural (a tots els terrenys)

A TENIR EN COMPTE:

- ⊕ Els grups hauran de portar-se els guants de jardineria per a aquells serveis que en necessitin
- ⊕ Els grups hauran de passar per la seu del Parc Natural de Bagà per planificar el servei, sigui abans de l'acampada, sigui durant l'acampada abans dels serveis (a l'agost el personal de la brigada del Parc Natural i algun tècnic fa vacances, per tant caldrà preparar tot prèviament conjuntament amb el parc)

BONS MOTIUS PER FER EL SERVEI

- ⊕ passar uns dies a l'alta muntanya.
- ⊕ conèixer de primera mà treballadors d'un Parc Natural i col·laborar amb ells
- ⊕ possibilitat de conèixer entitats ciutadanes locals que fan projectes de cura de l'entorn: Amigues i Amics del Pedraforca, Grup de Defensa de la Natura al Berguedà
- ⊕ el servei de manteniment del mobiliari dels miradors permetrà fomentar el gaudi dels visitants de punts amb bones panoràmiques, i alhora contribuirà a que aquests facin un ús ordenat i no agressiu amb el medi
- ⊕ el servei de neteja de deixalles permetrà millorar la bellesa estètica de l'indret, evitar possibles incendis o accidents i a més contribuirà a que no es llençi més brossa en el futur (ja que la gent tendeix a llençar brossa allà a on ja està brut)
- ⊕ el servei de fer enquestes i repartir fulletons als senderistes que pugen al Pedraforca tindrà dos beneficis: per una banda, reduir el nombre d'accidents (cada any hi ha accidents, fins i tot mortals), i, per altra banda, disminuir l'impacte ambiental dels excursionistes sobre la muntanya, especialment en la tartera, que està desapareixent per mals hàbits i per la massificació.
- ⊕ el servei d'amuntegament de brancada permetrà crear netejar el sòl, afavorir el naixement de nous pins, permetre la pastura a les vaques i crear refugis per a ocells i petits mamífers amb les branques amuntegades.
- ⊕ el servei de millora del poble vell de Gòsol permetrà mantenir aquest conjunt històric i facilitar l'accés als visitants.
- ⊕ el servei de retirada de plantes invasores permetrà col·laborar al manteniment de la biodiversitat pròpia del Parc Natural

SERVEI	APRENTATGES POTENCIALS
<p>Repartir un fulletó del parc sobre els senders del Pedraforca i les normes de seguretat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats comunicatives: donar informació amb concisió i claredat ⊕ coneixements geogràfics: diferents vies d'ascensió al Pedraforca, coneixement de les característiques i grau de dificultat de cada una ⊕ coneixements sobre prevenció d'accidents a la muntanya
<p>Fer enquestes als excursionistes</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats comunicatives: donar informació amb concisió i claredat ⊕ habilitats de "relacions públiques": saber escoltar amb respecte i empatia qualsevol opinió amb qualsevol "to", saber adreçar-se amb cordialitat i bones formes. ⊕ habilitats de "recerca": capacitat d'observació, d'enregistrament de dades i (si troben interessant fer-ho posteriorment) d'anàlisi de les dades ⊕ coneixements geogràfics: diferents vies d'ascensió al Pedraforca, coneixement de les característiques i grau de dificultat de cada una
<p>Neteja de deixalles a l'entorn</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: recollir brossa d'indrets amb diferents dificultats d'extracció i tenint en compte mesures d'autoprotecció ⊕ coneixements geogràfics: quins punts d'interès es veuen des de cada mirador, quins punts connecten els diferents camins, característiques topogràfiques, geològiques, naturals i etnològiques dels diferents espais ⊕ coneixements sobre l'ús públic i la seva gestió al PN: ús dels miradors, àrees de lleure i camins, actuacions del PN per atendre aquests usos ⊕ sensibilització sobre l'impacte dels mals usos dels visitants que tiren brossa

SERVEI	APRENTATGES POTENCIALS
Treure brancatge, desbrossar, despedregar	<ul style="list-style-type: none"> + habilitats manuals: ús d'eines de camp per podar, serrar i recollir vegetació, tenint en compte mesures d'autoprotecció + coneixements sobre silvicultura i usos de la fusta + coneixements sobre dinàmica forestal i la seva relació amb la fauna + coneixements geogràfics: situació la Ruta de la Mallerenga Petita, característiques topogràfiques, geològiques, naturals i etnològiques + coneixements històrics: característiques i valors patrimonials i històrics del poble vell de Gósol
Retirada de plantes invasores	<ul style="list-style-type: none"> + Coneixements botànics: identificació del seneci, distinció respecte a espècies semblants autòctones + Coneixements sobre l'impacte de les plantes invasores als ecosistemes
Omplir fitxes d'ocells	<ul style="list-style-type: none"> + Coneixements ornitològics: distinció visual de les diferents espècies d'ocells + Habilitats "de recerca": capacitat d'observació, de fixar-se en els detalls importants per tal d'omplir la fitxa, ser concisos i clars registrant les dades, capacitat (si troben interessant fer-ho posteriorment) d'anàlisi de les dades

L'ESPAI

Les dues grans serralades del Cadí i el Moixeró, unides pel coll de Tancalaporta, formen una impressionant barrera muntanyosa en el punt d'unió entre el Prepirineu i el Pirineu. És en aquesta zona on el Parc Natural del Cadí-Moixeró acull, a més d'una gran biodiversitat, llocs d'una bellesa i un atractiu especials.

Gran part del Parc Natural està ocupat per boscos, la majoria dels quals són de pi roig, alguns són de pi negre i uns quants són de caducifolis i mixtos. Trobem també prats i matollars de muntanya mitjana i subalpina, molts d'ells relacionats principalment amb la presència d'activitat ramadera i situats fonamentalment a la serra del Cadí i la meitat nord-est del Parc.

A la vessant nord trobem les zones ocupades per roques i tarteres.

El Parc presenta zones de gran valor botànic, com ara l'Avetosa de Riu de Cerdanya, les tarteres del vessant nord del Cadí, els sectors rocallosos del cim de La Tosa, el boixader de Josa de Cadí o la Baga de Gresolet. En aquests hàbitats viuen nombroses espècies d'animals ben interessants, com ara l'isard i la perdiu xerra als cims de les muntanyes, el picot garser petit als boscos caducifolis, el tritó pirinenc als cursos fluvials, el trençalòs i el duc que fan niu a les cingleres, o diversos ratpenats a les coves i avencs.

Recomanem un material fet per l'Associació d'Amigues i amics del Pedraforca especialment pels grups acampats, amb informació de la zona i propostes d'activitats. Aquests materials estan penjats al **Rebost**.

TERRENYS D'ACAMPADA

Saldes: 20 terrenys

Gósol: El Peu de la Costa, El Peu del Grau, El Verd, La Paguera, La Plana, Les Fonts

Bagà: Sant Joan de l'Avellanet, Riugréixer

Pàgina web del Parc Natural

ALTRES ENTITATS DEL TERRITORI

Associació d'Amigues i amics del Pedraforca

saldescalton@telefonica.net

Grup de Defensa de la Natura al Berguedà

gdnbergueda@hotmail.com

3.4 PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE

EL SERVEI

El Parc Natural ofereix diverses possibilitat de servei:

TASQUES	EDAT
Neteja de la platja del Trabucador (a 7 km del terreny). A tenir en compte que a l'estiu fa molta calor	Totes les edats
Manteniment d'infraestructures del Parc Natural	A partir de 11 anys
Manteniment de la vegetació als Ullals de Baltasar, tallar canyes i desbrossar (a 11 km del terreny)	A partir de 14 anys
Col·laboració al centre ictiològic (a 2,5 km del terreny). En petits grups, en funció del moment de l'any	A partir de 14 anys

33

A TENIR EN COMPTE:

Cal consultar en cada cas si el Parc pot oferir les tasques en les dates que us interessa.

El Parc Natural podrà aportar algunes eines; la resta d'eines i els guants de treball els haurà de portar el grup.

Les col·laboracions al centre ictiològic només es faran en les dates en les que des del centre ens confirmen que tenen tasques a oferir, caldrà consultar en cada cas.

BONS MOTIUS PER FER EL SERVEI

- ⊕ passar uns dies a un delta amb una riquesa excepcional d'espècies d'ocells.
- ⊕ conèixer de primera mà treballadors d'un Parc Natural i col·laborar amb ells
- ⊕ possibilitat de conèixer entitats ciutadanes locals que fan projectes de cura de l'entorn (veure requadre)

- ⊕ el servei de manteniment d'infraestructures del Parc permetrà fomentar el gaudi dels visitants de punts amb bones panoràmiques, i alhora contribuirà a que aquests facin un ús ordenat i no agressiu amb el medi
- ⊕ el servei de neteja de deixalles de la platja permetrà millorar la bellesa estètica de l'indret, accidents dels usuaris, i a més contribuirà a que no es llençi més brossa en el futur (ja que la gent tendeix a llençar brossa allà a on ja està brut)
- ⊕ el servei de millora d'hàbitats contribuirà a millorar els aiguamolls garantint la conservació d'espècies, alhora que ens permetrà passar unes hores en contacte amb l'aiguamoll.
- ⊕ El servei de col·laboració amb el centre ictiològic ens permetrà col·laborar en programes de recuperació d'espècies de peixos, i poden permetre l'observació o fins i tot el contacte directe i la manipulació de diferents espècies.

APRENTATGES

SERVEI	APRENTATGES POTENCIALS
Neteja de la platja del Trabucador	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: recollir brossa tenint en compte mesures d'autoprotecció ⊕ coneixements geogràfics: característiques naturals (importància per la fauna) i etnològiques de la platja de Trabucador ⊕ coneixements sobre l'ús públic i la seva gestió al PN: usos de la platja per part de turistes i naturalistes, actuacions del PN per atendre aquests usos ⊕ sensibilització sobre l'impacte dels mals usos dels visitants que tiren brossa
Manteniment d'infraestructures del Parc Natural	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Habilitats manuals: tècniques de pionerisme i de construcció amb elements naturals. Força, habilitat i capacitat de coordinació grupal per manipular i moure materials grans. ⊕ coneixement de les polítiques de manteniment d'infraestructures d'acollida de visitants del PN, sensibilització sobre la importància del manteniment de les infraestructures

<p>Manteniment de la vegetació als Ullals de Baltasar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats manuals: ús d'eines de camp per podar i recollir vegetació. ⊕ coneixements botànics: distingir quines plantes cal tallar i quines mantenir pel bon manteniment de l'ecosistema
<p>Col·laboració al centre ictiològic</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ habilitats de "recerca": capacitat d'observació, d'enregistrament de dades i (si troben interessant fer-ho posteriorment) d'anàlisi de les dades ⊕ habilitats manipulatives amb la fauna: saber com tractar cada espècies, quines necessitats té ⊕ coneixements ictiològics: distingir espècies de peixos, conèixer les seves necessitats, els seus cicles de vida, els seus hàbitats ⊕ coneixements medio-ambientals: conèixer les problemàtiques ambientals dels peixos del Delta i els programes d'actuació del Parc Natural

L'ESPAI

El Delta és la zona humida més important de Catalunya i es configura com un immens triangle -gairebé una illa- envoltat d'aigua i unit a terra ferma per la que fou l'antiga línia de costa. Un espai on les barreres entre cel i terra, terra i aigua, aigua dolça o salada, camps de conreu o vegetació autòctona es confonen.

Les zones humides, com el delta de l'Ebre, són entorns molt productius dels quals innumerables espècies de plantes i animals en depenen per a la seva supervivència. Els aiguamolls desenvolupen moltes funcions vitals, com ara l'emmagatzematge d'aigua, la protecció contra els temporals, l'estabilització de la costa, el reciclatge de nutrients i contaminants, etc. Alhora que també ofereixen beneficis econòmics a les comunitats locals per mitjà de l'explotació tradicional dels seus recursos naturals, mitjançant la pesca, la caça, l'agricultura, la ramaderia, les salines, i, més actualment, el turisme.

En el cas del Delta, la confluència del medi marí i continental, dóna lloc a una elevada diversitat d'espècies de peixos (unes 50). Referent al grup de les aus, al Delta s'han citat més

de 360 espècies i aplega algunes de les colònies de cria d'ocells marins més importants de la Mediterrània i està inclòs a la zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA) i la Llista de zones humides d'importància internacional (Ramsar) el 26 de març de 1993.

TERRENYS D'ACAMPADA

Poblenou del Delta

Pàgina web del **Parc Natural**

ALTRES ENTITATS DEL TERRITORI

Plataforma en Defensa de l'Ebre

Associació de Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre

Projecte Life Delta Lagoon

GEPEC-Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes Catalans

Llista ebrencs

SEO Bridlife (Reserva Natural de Riet Vell), Rietvell

PICAMPALL-Associació ornitològica de les terres de l'Ebre

Amics del Camí de Sant Jaume de l'Ebre del Montsià

Càmara arrossera del Delta del Montsià- D.O.P Arròs del Delta de l'Ebre

FEPROMODEL-Federació de Productors de Mol·luscs del Delta de l'Ebre

Món Natura Delta de l'Ebre

Graëllsia- Grup d'Estudis i comunicació Ambiental

36

ANNEX: MENÚ D'ACTIVITATS

ÍNDEX

Activitat per a escollir el servei i fixar els objectius.

- Mural: Quin servei m'agradaria fer durant els campaments?

Activitats per motivar el grup

- Documentals, fulletons, guies...
- Visitar entitats del territori amb projectes de conservació.
- 3 jocs de Rol:
  - Parc Natural de l'Alt Pirineu
  - Parc Natural Cadí-Moixeró
  - Desembocadura del Gaià
  - Parc Natural del delta de l'Ebre

Links d'activitats i dinàmiques

ACTIVITAT PER ESCOLLIR EL SERVEI I FIXAR ELS OBJECTIUS

MURAL: QUIN SERVEI M'AGRADARIA FER DURANT ELS CAMPAMENTS?

Objectiu

escollir el servei a fer i fixar els objectius de servei i d'aprenentatge

Introducció

Quan des de Campaments i Més ens ofereixen diferents possibilitats de fer servei, per escollir quin volem, podem fer-ho en funció dels objectius que perseguim. Ens podem plantejar:

Objectius de servei

- Quin servei ens motiva més?
- Per a quin servei estem més preparats?

Objectius d'aprenentatge

- Quins serveis requereixen aprenentatges previs? Quins aprenentatges?
- Quins coneixements sobre l'entorn natural i social ens interessen?

Aquesta dinàmica ens ajudarà clarificar aquests aspectes, a escollir el servei que més ens convingui o motivi, i a explicitar els objectius que perseguim.

Preparació

Penjar a la paret un mural amb una taula amb tots els serveis possibles, i tres columnes a on posi: "em motiva", "estic preparat" i "necessitaríem aprendre..."

SERVEI	EM MOTIVA	ESTIC PREPARAT	NECESSITARIEM APRENDRE...
Repartir fulletons			
Recollir brossa			
Plantar arbres			
...			

Penjar també un altre mural amb uns títols i uns espais en blanc a sota: "Servei escollit", "Objectius del servei", "Necessitaríem aprendre..."

Tenir preparats gomets de tres colors (vermell, taronja i verd), fulls en blanc, rotuladors i bolígrafs.

Desenvolupament

Cada participant ha de posar un gomet a cada una de les dues primeres columnes (colors del semàfor: verd és "molt", taronja és "a mitges", vermell és "gens")

Després es fa valoració en grup: dels 2 serveis que més motivin, es valora si el grup està preparat i quins aprenentatges previs cal (també cal valorar si és massa difícil i si no seria millor fer un altre servei més realista). Els caps poden tenir com a referència els aprenentatges previs que apuntem al punt 2.3. Els aprenentatges necessaris s'apunten a la darrera columna. Amb tota aquesta informació, s'escull entre tots el servei que es vol fer.

Finalment, per deixar explícit i clarificar allò que volem fer, en el segon mural omplim els espais buits: quin és el servei escollit, quins objectius té aquest servei i quins aprenentatges previs cal adquirir. Després es copia la informació del mural en un full o bé deixem el mural penjat fins que fem el servei, per tal de poder fer una avaluació final a partir dels objectius que ens havíem proposat.

ACTIVITATS PER MOTIVAR EL GRUP.

CONSULTA DE MATERIAL INFORMATIU I DIVULGATIU

Objectiu

Motivar el grup a través del coneixement de l'espai natural i de les problemàtiques ambientals.

Preparació

Escollir algun material gràfic (fulletons, guies...) o audiovisual (vídeo, joc on line...) sobre alguna realitat de l'entorn a on farem el servei. Aquí tenim algunes propostes per a cada espai natural:

⊕ Desembocadura del Gaià:

- Pels petits, conte "[La tortuga Berta i la cosina Flori](#)", secció "conte"
- Pels grans, web explicativa del programa de custòdia del territori "[Curs baix del Gaià](#)" i blog de la Plataforma "[Salvem el Gaià](#)"

⊕ Parc Natural de l'Alt Pirineu:

- veure [petit vídeo](#) de presentació del Parc, o bé altres vídeos temàtics a la "[galeria multimedia](#)" al web del Parc
- veure vídeo "[Projecte de conservació de l'ós brú dels Pirineus](#)" d'Acció Natura
- veure [vídeos sobre l'ós al Pirineu](#) de Depana
- jugar al joc on line "[Descobrint l'ós bru del Pirineu](#)"

⊕ Parc Natural Cadí-Moixeró:

- veure [petits vídeos](#) de presentació del Parc (galeria multimèdia)
- veure [petit vídeo](#) de presentació del Paratge Natural d'Interès Nacional del Massís del Pedraforca
- llegir conte "[Un any a la vida de la Girbi](#)", per alumnes d'escoles del Berguedà
- llegir informació (i si voleu fer alguna activitat) el [material](#) fet per l'Associació d'Amigues i amics del Pedraforca
- jugar al joc on line "[El joc del llop](#)"

⊕ Parc Natural del Delta de l'Ebre:

- veure [petits vídeos](#) de presentació del Parc (galeria multimèdia)
- veure el vídeo "[Deltas bajo presión](#)" (programa "El escarabajo verde")
- veure el vídeo "[El fartet, un peix amenaçat](#)" (programa "El medi ambient")
- veure el vídeo "[Seguiment de la polla blava al Delta de l'Ebre](#)" (programa "El medi ambient")
- veure el vídeo "[Ajuda europea per al Delta de l'Ebre](#)" (programa "El medi ambient")

Desenvolupament

Fem tot el grup una llegida/un visionat/una jugada al material que haguem escollit.

Si el grup es motiva prou pel tema, podem ampliar la informació fent recerca a internet, consultes a llibres que tinguem disponibles, situant en un mapa on és l'espai natural en qüestió... Si tenim dubtes que no sabem resoldre, podem apuntar-les i fer consultes a les entitats responsables dels entorns naturals.

Finalment, podem de mirar de relacionar allò que hem après amb el servei que farem. Aquesta relació no sempre és directa, però és molt profitós que el grup vegi que per conservar els valors naturals de l'espai cal moltes petites accions com les que faran durant el servei.

CONTACTE AMB LES ENTITATS DEL TERRITORI

Objectiu

Motivar el grup a través del contacte directe amb entitats del territori

Preparació

Mirem de contactar amb l'entitat col·laboradora del nostre servei i, si és possible, concertem un visita prèvia a la seva seu per parlar amb els seus responsables. A les seus de les entitats trobarem diferents exposicions informatives dels parcs. Si no podem anar-hi abans dels campaments, també podem mirar de concertar una conversa "virtual" a través de Skype, Google +, o simplement a través de correus electrònics... Una altra opció és concertar una visita els primers dies dels mateixos campaments en els què farem el servei, per acabar de motivar i situar el grup, encara que sigui a "darrera hora".

També podem mirar de contactar amb altres entitats del territori que realitzen accions complementàries per a la conservació del medi natural o rural. Al capítol 3 hi ha un llistat d'entitats de cada territori. Igualment, podem mirar de concertar una trobada presencial o virtual

Desenvolupament

Preparem amb el grup un seguit de qüestions que voldríem preguntar a l'entitat gestora de l'espai natural a on anirem a fer el servei, o a altres entitats del territori si hem concertat entrevistes. Podem plantejar qüestions sobre els valors naturals de l'espai, sobre la població local, sobre les tasques que fan per preservar l'espai, sobre les característiques del servei que farà el grup...

Realitzem la conversa concertada tot el grup conjuntament amb l'entitat. Si és una conversa "virtual", caldrà que els caps/monitors fem de moderadors per tal que la conversa sigui àgil i entenedora.

Després de la conversa, mirem de resumir per escrit tots plegats les principals informacions que ens han exposat les entitats. Probablement ens seran útils per preparar o realitzar el servei.

Una altra possibilitat és realitzar un petit reportatge o article sobre l'entitat i l'entorn natural. L'entrevista servirà per recollir les informacions necessàries, que no haguem pogut trobar en materials informatius, o per aportar una visió més personal.

JOC DE ROL "PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU"

Objectiu

Conèixer més a fons el territori de l'Alt Pirineu, tractant un tema polèmic (els programes de repoblació de l'ós bru) coneixent les opinions de diferents sectors afectats.

Tema a discutir

Proposta de continuar la reintroducció de l'ós al Pirineu (començada a França l'any 1996) amb una nova parella al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

(nota: aquesta proposta és imaginada, ningú no l'ha fet realment)

Rols

Parc Natural de l'Alt Pirineu, associació ecologista DEPANA, Consorci de Turisme del Pallars Sobirà, Plataforma ciutadana "No a l'ós", pastors i apicultors

Preparació

- ⊕ Preparem 5 papers amb les fitxes descriptives de cada un dels 5 grups.
- ⊕ Preparem també 5 papers en blanc i 5 bolígrafs.

Fora bo que els caps/monitors ens informem tot el que puguem sobre el tema abans de fer el debat, per tal de poder ajudar els grups en les seves argumentacions i aportar nous arguments i informacions si cal al llarg del debat. Aquí trobareu informació:

- **Campanya a favor, de Depana**
  - **Estudi "Ós: visió socioecològica a les valls dels Pirineus" (UAB)**
  - **Projecte "Ós bru als Pirineus: món rural viu" d'Acció Natura**
  - **La Casa de l'ós dels Pirineus i notícia**
  - **Programme de gestion et de conservation de l'ours bru dans le Pyrénées (en francès)**
- Si ho creiem convenient i tenim temps, abans de realitzar el debat podem mirar entre tot el grup algun vídeo introductori a la problemàtica:

- ⊕ vídeo "**Projecte de conservació de l'ós brú dels Pirineus**" d'Acció Natura (en el què es veuen diverses parts afectades)
- ⊕ **Vídeos sobre l'ós al Pirineu de Depana** (imatges de l'ós)
- ⊕ **Vídeos sobre l'ós bru al Pirineu a França**, i fotos dels moments dels alliberaments d'individus

També podem aprofitar aquest recurs: un joc on line "**Descobrint l'ós bru del Pirineu**"

Desenvolupament

Dividim el grup en 5 grupets i els expliquem que cada grup ha d'assumir el rol d'un col·lectiu social de l'Alt Pirineu, afectat d'alguna manera pel tema de l'ós bru. Expliquem que realitzarem un debat en el què cada grup ha d'interpretar el seu personatge i argumentar a favor del seu posicionament.

Deixem 20 minuts perquè els grups preparin els seus arguments. Els demanem que pensin arguments a favor del seu posicionament però també que imaginin quines crítiques els poden fer els diferents grups, i com les contestarien.

Fitxes dels grups

PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

Qui és?

És l'organisme públic encarregat de gestionar els territoris catalogats com a Parc Natural de l'Alt Pirineu

Pàgina web

Objectiu

fer una passa endavant en la recuperació de l'ós bru al Pirineu, reintroduint una nova parella al Parc Natural

Arguments

- ⊕ Per prevenir els atacs als ramats d'ovelles, es poden fer servir gossos pastors, tancament del ramat durant la nit a espais amb tanques electrificades, presència de pastors (en els darrers anys s'havia deixat de fer servir pastors i es deixaven els ramats sols a la muntanya).
- ⊕ Per prevenir l'atac als ruscos de mel dels apicultors de muntanya, es poden fer tancaments electrificats.
- ⊕ Els ramats sempre han tingut atacs però no d'ossos, sinó de gossos, tan els salvatges com els que han abandonat. Els gossos són més perillosos que l'ós perquè són carnissers i maten.
- ⊕ Totes aquestes mesures preventives estaran subvencionades pel Parc Natural
- ⊕ El Govern de la Generalitat compensarà totes les pèrdues econòmiques que l'ós pugui causar
- ⊕ El programa Ós a França, on s'inverteix molt més que a Espanya, equival anualment al cost de tres rotondes en una carretera nacional, és a dir, una quantitat ínfima dels pressupostos generals de l'Estat. A França s'han creat més de 100 llocs de treball. També

a Catalunya la presència de l'ós ha suposat la creació de llocs de treball, bàsicament de guardes i pastors.

- ⊕ Els protocols sanitaris que s'apliquen quan es captura un ós eslovè són molt estrictes. Es realitza una exploració exhaustiva que inclou una anàlisi de sang, i una desparasitació. Davant de qualsevol dubte sobre la salut d'un ós, aquest no es trasllada al Pirineu

ASSOCIACIÓ ECOLOGISTA DEPANA

Qui és?

És la primera associació ecologista de Catalunya. Creada el 1976, i amb seu a Barcelona, és membre de la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura).

Pàgina web

Objectiu

donar suport a les iniciatives de reintroducció de l'ós bru i col·laborar amb campanyes d'informació i amb actuacions per millorar de l'hàbitat de l'ós.

Arguments

- ⊕ l'ós bru és una espècie pacífica i recelosa de l'home. Al Pirineu no es coneix cap cas de persona morta per un ós.
- ⊕ cada país ha de conservar les espècies que viuen en el seu territori. En nom dels compromisos internacionals i de les Directives europees, totes les administracions tenen l'obligació de conservar una població viable d'óssos bruns.
- ⊕ cap consulta local ni sondeig fet amb garanties mostra una oposició a la reintroducció de l'ós. Ben al contrari, els estudis d'opinió mostren un ampli suport local al retorn de l'ós
- ⊕ l'ós no ha desaparegut del Pirineu. Encara que sigui en un nombre testimonial, l'ós hi ha estat sempre present. És incomprendible permetre la desaparició d'una espècie en una època que disposem dels mitjans tècnics i econòmics per cohabitar-hi.
- ⊕ amb l'agrupament de ramats i la contractació de pastors, les baixes anuals són inferiors a 10 caps de bestiar a tot Catalunya. Les baixes causades per altres causes (gossos salvatges, llamps, malalties, fred, etc.) són molt més elevades, de fet es calcula que suposen la mortalitat d'entre el 3 i el 4% del total del bestiar.

CONSORCI DE TURISME DEL PALLARS SOBIRÀ

Qui és?

Entitat pública del Consell Comarcal que té per missió ajudar les empreses turístiques de la comarca

Objectiu

Que la reintroducció de l'ós només es faci si significa un benefici per al turisme.

Arguments

- ⊕ la presència de l'ós a la comarca podria significar un atractiu turístic, tal i com es fa al Pirineu francès
- ⊕ per altra banda, la presència de l'ós podria espantar alguns dels turistes, sobretot aquells que fan activitats enmig la natura: excursionistes, boletaries, pernoctacions a masies de turisme rural o a campings de muntanya... o simplement a la gent més poruga
- ⊕ els ossos podrien malmetre algunes instal·lacions turístiques a l'alta muntanya

PLATAFORMA CIUTADANA "NO A L'ÓS"

Qui és?

Grup de ciutadans dels pobles de la comarca que s'han unit per fer sentir la seva veu contra la reintroducció de l'ós

Objectiu

Que no es realitzi la reintroducció de l'ós al Pallars Sobirà

Arguments

- ⊕ l'ós és un animal perillós i els qui més ho patiran són els habitants dels petits pobles de muntanya
- ⊕ la reintroducció de l'ós és una imposició de gent de fóra de la comarca: Generalitat, grups ecologistes de Barcelona...
- ⊕ la reintroducció de l'ós costarà molts diners, i millor haurien de destinar aquests diners a ajudar els pobles de muntanya, que tenen molts problemes econòmics i poques inversions
- ⊕ els ossos reintroduïts des d'Eslovènia són un perill sanitari: poden portar malalties noves per a les persones o per al bestiar
- ⊕ L'ós bru no és una espècie amenaçada d'extinció en el món. La seva nombrosa presència dins la serralada posarà en perill una part de la biodiversitat pirinenca.
- ⊕ Els nostres avantpassats van desfer-se de l'ós. No ho van fer pas perquè el reintroduíssim avui.

PASTORS I APICULTORS

Qui són?

Professionals que realitzen la seva activitat tradicional en les mateixes muntanyes a on es vol re-introduir l'ós, i que es podrien veure directament afectats per la presència de l'ós.

Objectiu

Mantenir la seva activitat sense augmentar amenaces ni riscos, per tant no reintroduir l'ós.

Arguments

- ⊕ Apicultors: els ossos poden atacar els ruscós de mel dels apicultors de muntanya per a alimentar-se de larves. Aquests atacs acostumen a passar a l'inici de la primavera, a la sortida de l'hivernació, ja que encara n'hi ha pocs aliments disponibles.
- ⊕ Pastors: els ossos poden atacar i matar ovelles, amb el perjudici econòmic que això comporta.
- ⊕ La presència de l'ós els crearà mals de caps, perquè hauran d'estar més pendents del bestiar a la muntanya ja que no hi ha pastors.
- ⊕ Si tu te'n vas un dia al bosc i trobes un ós no saps com reaccionarà, si t'atacarà o no t'atacarà.
- ⊕ Seria millor dedicar els diners que es volen gastar en la reintroducció de l'ós en ajudar al sector de la ramaderia i l'agricultura de muntanya, que té grans dificultats per sobreviure.

JOC DE ROL "PARC NATURAL CADÍ-MOIXERÓ"

Objectiu

Conèixer més a fons el territori de Cadí-Moixeró, tractant un tema polèmic (la proposta de restringir l'accés a la muntanya del Pedraforca) i coneixent les opinions de diferents sectors afectats.

Tema a discutir

proposta de restringir l'accés al Pedraforca. Segons aquesta proposta, caldrà demanar permís escrit al Parc Natural, i només podran pujar grups amb un guia d'alta muntanya especialitzat. (nota: aquesta proposta és imaginada, ningú no l'ha fet realment)

Rols

associació excursionista "El Pedraforca", agrupament escolta "Lluís Estasen", Parc Natural, empresa turística "Vine al Berguedà", bombers

Preparació

Preparem 5 papers amb les fitxes descriptives de cada un dels 5 grups
Preparem també 5 papers en blanc i 5 bolígrafs.

Fora bo que els caps/monitors ens informem tot el que puguem sobre el tema abans de fer el debat, per tal de poder ajudar els grups en les seves argumentacions i aportar nous arguments i informacions si cal al llarg del debat. Aquí trobareu informació:

Web del "Programa de seguretat al massís del Pedraforca"

Consells per l'ascensió al Pedraforca (pàgina 78: Refugi Estasen – Pollegó Superior del pedraforca)

Notícies relacionades

Regió 7, 10.08.2011

Regió 7, 20.20.2012

3/24, 5.02.2012

Berguedà Actual, 24.11.2012

Ràdio Seu, 12.08.2011

Desenvolupament

Dividim el grup en 5 grupets i els expliquem que cada grup ha d'assumir el rol d'un col·lectiu social de la zona de Cadí-Moixeró, afectat d'alguna manera pel tema de l'accés al Pedraforca. Expliquem que realitzarem un debat en el què cada grup ha d'interpretar el seu personatge i argumentar a favor del seu posicionament.

Deixem 20 minuts perquè els grups preparin els seus arguments. Diguem-lis que pensin arguments a favor del seu posicionament però també que imaginin quines crítiques els poden fer els diferents grups, i com les contestarien.

47

Fitxes dels grups

ASSOCIACIÓ EXCURSIONISTA "EL PEDRAFORCA"

Qui és?

Entitat amb 500 socis amb seu a Barcelona que organitza excursions per totes les muntanyes de Catalunya, i especialment al Pedraforca, ja que és la seva muntanya preferida. Un cop l'any organitzen una cursa d'alta muntanya pujant al Pedraforca amb 300 participants. Tenen socis que són guies d'alta muntanya.

Objectiu

Que es permeti pujar al Pedraforca als socis de les entitats excursionistes sense necessitat de permís del Parc Natural.

Arguments

- ⊕ l'excursionisme per la zona, i la pujada al Pedraforca en particular, és una activitat tradicional i molt popular que cal mantenir

- ⊕ els socis de les entitats excursionistes tenen assegurança per a accidents de muntanya i estan formats i preparats per fer excursionisme d'alta muntanya
- ⊕ no volen que "paguin justos per pecadors": les entitats excursionistes i la FEEC no volen assumir restriccions que potser sí que és adequat posar als grups no organitzats ni federats que pugen al Pedraforca

AGRUPAMENT ESCOLTA "LLUIS ESTASEN"

Qui és?

Agrupament de la comarca, que cada any organitza campaments a Saldes i, entre altres activitats, fan ascensions al Pedraforca.

Objectiu

Que no es restringeixi l'accès al Pedraforca ni calgui demanar permisos, sinó que es treballi més a nivell de formació amb els caps i monitors de les entitats de lleure

Arguments

- ⊕ l'agrupament, que el porten caps voluntaris, ja ha de fer molta burocràcia per poder fer els campaments, i afegir un tràmit més fa encara més feixuga la preparació dels campaments
- ⊕ l'accés de les entitats educatives al medi natural ha de ser facilitat per les administracions. Les rutes, les pujades a cims, les descobertes, etc. són activitats altament educatives.
- ⊕ El fet d'exigir la presència de guies especialistes en alta muntanya farà encarir molt l'excursió i la faria inviable per les entitats d'educació en el lleure, que sempre van justes de diners i volen oferir una opció de lleure barata
- ⊕ és exagerat exigir la presència de guies especialistes en alta muntanya: seguint aquesta tendència, s'acabarà exigint guies per qualsevol activitat.
- ⊕ Els caps i monitors de les entitats d'educació en el lleure, quan fan cursos de monitors, poden formar-se per acompanyar grups al Pedraforca i responsabilitzar-se dels grups sense la necessitat de dependre de "guies especialistes"

PARC NATURAL CADÍ-MOIXERÓ

Qui és?

És l'organisme públic que regula els usos a la zona protegida de Cadí-Moixeró i al Paratge Natural d'Interès Nacional del Massís Pedraforca

Objectiu

aturar l'erosió de la tartera del Pedraforca i reduir els accidents d'excursionistes, però garantir un cert accés a la muntanya

Arguments

- ⊕ l'excés de persones que pugen al Pedraforca causa un important impacte ambiental, i especialment causen l'erosió de la tartera en baixar la muntanya
- ⊕ si s'exigeix demanar permís per pujar, el Parc Natural pot fer de filtre dels grups que sol·liciten pujar al Pedraforca i així evitar que pugin grups que no estan preparats
- ⊕ l'ascens al Pedraforca és una activitat molt popular que cal respectar; especialment els grups excursionistes i les entitats d'educació en el lleure ho fan des de fa molt temps

EMPRESA TURÍSTICA "VINE AL BERGUEDÀ"

Qui és?

Empresa local creada per gent del poble de Saldes, amb hotel, restaurant i diverses ofertes d'activitats a la natura, inclòs guies d'alta muntanya

Objectiu

que faci el que es faci serveixi per impulsar el turisme a la zona

Arguments:

- ⊕ els accidents al Pedraforca surten cada estiu a la premsa i donen mala imatge de la zona
- ⊕ les restriccions excessives d'accés al Pedraforca poden fer desmotivar alguns turistes a venir a la zona
- ⊕ l'exigència de pujar al Pedraforca amb guies d'alta muntanya pot afavorir el negoci de les empreses de guies i ajudar a crear llocs de treball estables

BOMBERS

Qui és?

És el cos de la Generalitat especialitzat en salvaments i extinció de focs.

Objectiu

Que es restringeixi al màxim l'accés al Pedraforca per reduir els casos d'accidents

Arguments

- ⊕ els darrers anys han augmentat el nombre d'accidents a la muntanya del Pedraforca
- ⊕ alguns d'aquests accidents han estat greus, i fins i tot mortals
- ⊕ la majoria dels accidents són conseqüència d'una mala preparació o d'imprudències per part dels excursionistes
- ⊕ el cost de les operacions de rescat dels bombers a l'alta muntanya són enormes
- ⊕ els bombers s'haurien de dedicar a altres coses, i no a rescats al Pedraforca que s'haurien pogut evitar amb mesures de prevenció o restricció

50

JOC DE ROL "DESEMBOCADURA DEL GAIÀ"

Objectiu

Conèixer més a fons el territori del Baix Gaià, tractant un tema polèmic (l'ús de l'aigua del pantà del Gaià) i coneixent les opinions de diferents sectors afectats.

Tema a discutir

Repartició d'usos de l'aigua del pantà del Gaià.

Rols

Agència Catalana de l'Aigua (ACA), Repsol, Salvem el Gaià, comunitats de regants (El Catllar i La Riera), alcaldes (El Catllar i La Riera del Gaià).

Preparació

Preparem 5 papers amb les fitxes descriptives de cada un dels 5 grups

Preparem també 5 papers en blanc i 5 bolígrafs.

Fora bo que els caps/monitors ens informem tot el que puguem sobre el tema abans de fer el debat, per tal de poder ajudar els grups en les seves argumentacions i aportar nous arguments i informacions si cal al llarg del debat. Aquí trobareu informació: Informació de Repsol: "[El complejo de Repsol en Tarragona](#)"

Informació "[Espai natural protegit](#)"

Informació "[Flora i vegetació](#)"

Informació "[Riquesa faunística](#)"

Informació sobre les [sèquies i les captacions d'aigua antigues](#)

Notícia "[Reobert el cabal ambiental del Gaià](#)" (2012)

Article "[L'embassament del Gaià, un projecte que ve de lluny](#)"

Informació "[Comunitat de regants del riu Gaià](#)"

[Resum del conflicte i de la Plataforma Salvem el Gaià](#)

Pàgina web [Ajuntament El Catllar](#) (2010)

Article "[La recuperació del riu Gaià, l'eterna promesa](#)" (2009)

Article "[El tram final del riu Gaià](#)"

[Pàgina web Ajuntament La riera de Gaià](#)

Desenvolupament

Dividim el grup en 5 grups i els expliquem que cada grup ha d'assumir el rol d'un col·lectiu social de la zona del Baix Gaià, afectat d'alguna manera pel tema del repartiment de l'ús de l'aigua del pantà. Expliquem que realitzarem un debat en el què cada grup ha d'interpretar el seu personatge i argumentar a favor del seu posicionament.

Deixem 20 minuts perquè els grups preparin els seus arguments. Diguem-lis que pensin arguments a favor del seu posicionament però també que imaginin quines crítiques els poden fer els diferents grups, i com les contestarien.

Fitxes dels grups

REPSOL

Qui és?

Empresa petrolera multinacional, que té la concessió de l'ús de l'aigua del pantà del Gaià fins l'any 2050, com a successora d'ENPETROL, l'empresa que va construir la presa l'any 1975. Utilitza l'aigua per refrigerar les instal·lacions de la refineria i del complex petroquímic que té a Tarragona.

Pàgina web

Objectiu

aconseguir utilitzar la màxima quantitat d'aigua del riu Gaià provinent del pantà del Gaià per a la seva refineria i pel seu complex petroquímic, al mínim preu possible

Arguments

- + la refineria i el complex petroquímic donen feina a molts treballadors
- + Repsol genera riquesa i contribueix així a la riquesa general de la zona i del país
- + Repsol paga impostos als municipis i a Hisenda, contribuint així al manteniment dels serveis públics
- + la refineria i el complex petroquímic fabriquen productes que fan servir cada dia milions de persones: gas butà o propà per escalfar les llars, combustibles que fan funcionar milions de vehicles, kerosè utilitzat pels avions, la base per a crear productes químics i asfalt, etc.
- + l'aigua provinent de la depuradora és més cara que la del pantà del Gaià

52

COMUNITATS DE REGANTS

Qui són?

Són associacions de pagesos que fan servir l'aigua del pantà del Gaià per als seus conreus de regadiu. Abans de la construcció de la presa, ja feien ús de l'aigua del riu, amb una captació que hi havia al mateix lloc a on van fer el pantà. Ara tenen una concessió de l'ús de l'aigua del pantà.

Objectiu

aconseguir utilitzar la màxima quantitat d'aigua del riu Gaià provinent del pantà per als seus camps de conreu, al mínim preu possible

Arguments

- + els camps de conreu donen feina a treballadors als propis municipis del Catllar i de La

Riera de Gaià (el complexe petroquímic de Repsol està al municipi Constantí, per tant no paga impostos municipals aquí ni dona llocs de feina a la gent del municipi).

- ⊕ Els camps de conreu generen riquesa i contribueixen així a la riquesa general del municipi
- ⊕ Els horts d'autoconsum són una font d'aliments local
- ⊕ L'aigua provinent de la depuradora és més cara que la del pantà del Gaià
- ⊕ Els pagesos tenien drets de concessió d'aigua abans que es construís la presa l'any 1975, que es va fer just en el punt d'on ells extreien l'aigua. Per tant, si es disminueix la quantitat d'aigua del pantà utilitzable per a aconseguir el cabal ecològic del riu, els pagesos no s'han de veure afectats.

COORDINADORA SALVEM EL GAIÀ

Qui són?

Són una coordinadora, nascuda l'any 1999, d'entitats i de persones d'unes 50 entitats del Baix Gaià i de tots els Ajuntaments de la comarca, que han donat suport a la recuperació del riu. Igualment, es van recollir més de dues mil signatures de persones de les diverses viles.

Les entitats adherides són

GATA, GEPEC, Ecologistes en Conèixer més a fons el territori del Baix Gaià, tractant un tema polèmic (l'ús de l'aigua del pantà del Gaià) i coneixent les opinions de diferents sectors afectats. Acció, Ass. Mediambiental la Sínia, La Gaianada, Junts per La Riera, Xarxa Nova Cultura de l'Aigua, Ass. Cultural Kaleodoscopia, DEPANA, ABG, Torredembarra, ABG Vespella de Gaia, ABG Renau, ABG Roda de Bara, ABG La Pobla de Montornès, Alternativa Altafulla, Salvem la Platja Llarga, CGT Camp de Tarragona, Centre d'Estudis del Gaia, JERC Altafulla, ERC del Catllar, ERC La Nou de Gaia, El Timbal Associació Cultural del Baix Gaia, Joves d'Esquerra Verda de Tarragona, Associació Cultural La Pleta de la Nou de Gaia, UGT Camp de Tarragona, JERC Tarragona

Pàgina web

Objectiu

que el tram final del riu Gaià recuperi el cabal ecològic que permeti el manteniment d'un ric ecosistema de ribera

Arguments

- ⊕ la manca de cabal mínim Conèixer més a fons el territori del Baix Gaià, tractant un tema polèmic (l'ús de l'aigua del pantà del Gaià) i coneixent les opinions de diferents sectors afectats. d'aigua al riu condiciona definitivament l'ecologia del riu. La vegetació de ribera

ha patit una forta degradació, les espècies que viuen en contacte amb l'aigua han anat desapareixent, deixant lloc a d'altres menys exigents, com la canya que té un creixement desmesurat.

- ⊕ El curs baix del riu Gaià té un gran interès ecològic ja que es una de les poques zones humides que resten en aquesta zona de Catalunya: és un illot de paisatge natural amb zones perimetrals inundades que constitueixen un refugi per a alguns moltes espècies d'animals. Destaca el seu paper com a zona d'escala en les vies dels ocells migratoris (agró roig, martinet menut...).
- ⊕ Altres espècies interessants depenen d'aquests espais humits: la tortuga de rierol, el barb cua-roig, la reineta o la serp d'aigua escurçonera.
- ⊕ Aquests valors ecològics estan oficialment reconeguts i legalment protegits (Pla d'Espai d'Interès Natural, Xarxa Natura 2000, Reserva Natural de Fauna Salvatge
- ⊕ el pantà ha provocat la degradació del bosc de ribera, la desaparició de moltes espècies d'animals, la salinització de l'aqüífer de la zona, i la manca d'aportació de sediments a la platja de Tamarit.
- ⊕ caldria reduir una mica els camps de conreu perquè al marge esquerre del riu Gaià gairebé han fet desaparèixer els boscos de ribera

ACA

Qui és?

L'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) és l'empresa pública de la Generalitat de Catalunya adscrita al Departament de Territori i Sostenibilitat, fundada el 2000 com a Administració hidràulica de Catalunya, encarregada de la política del Govern en matèria d'aigües i que es fonamenta en els principis de la Directiva marc de l'aigua.

L'Agència gestiona i planifica el cicle integral de l'aigua, amb una visió integradora dels sistemes aquàtics, que té en compte l'equilibri de tots els ecosistemes.

El principi bàsic que regeix la política i la gestió de l'aigua a Catalunya, segons la Directiva marc de l'aigua i els acords de Govern, és el de la sostenibilitat, definida a partir de quatre grans pilars: sostenibilitat ambiental, econòmica, social i de garantia.

<http://aca-web.gencat.cat/aca/appmanager/aca/aca/>

Objectiu

aconseguir una bona gestió de l'aigua del riu Gaià, que satisfagui a tots els col·lectius i que compleixi la Directiva Marc de l'Aigua (que obliga a que tots els rius de la UE presentin un bon estat ecològic l'any 2015)

Arguments

- ⊕ La Directiva Marc de l'Aigua és d'obligat compliment a tota Europa, i l'ACA ja ha aprovat

l'any 2010 el Pla de Gestió de l'Aigua a Catalunya, que inclou un Pla per a la implantació del cabal ecològic del riu Gaià

- ⊕ Cal garantir l'aigua que necessiten tant Repsol com les comunitats de regants
- ⊕ Per poder alliberar aigua del pantà per a garantir el cabal ecològic del riu, els usuaris de l'aigua (Repsol i comunitats de regants) poden fer servir, com a alternativa, l'aigua procedent de la depuradora d'aigües residuals de Vila-Seca

ALCALDES

Objectiu

els seus objectius són: preservar o augmentar les empreses i els llocs de feina al municipi, recuperar l'aigua del riu sec des de l'any 1975, i acomplir amb la normativa ambiental

Arguments

- ⊕ el riu Gaià travessa els pobles i ha estat sempre un element d'identitat i paisatgístic i un indret de lleure, però des de l'any 1975, quan es va construir la presa, el riu està sec; la gent del poble vol tornar a veure passar aigua pel seu riu.
- ⊕ Cal que s'apliquin les normatives ambientals europea (Directiva Marc de l'Aigua) i catalana (Pla de Gestió de l'Aigua a Catalunya) per garantir el bon estat del riu que passa pels dos municipis
- ⊕ els pagesos no poden perdre drets d'aigua, perquè l'agricultura ja és un sector en decadència, i perquè tenen drets d'ús anteriors a la construcció de la presa; a més, l'agricultura dona llocs de feina als pobles, crea riquesa, paga impostos municipals, i a més dona aliments d'auto-consum a les famílies i ofereix activitats als jubilats.
- ⊕ La petroquímica és econòmicament important per als pobles de La Riera del Gaià i del Catllar: alguns veïns hi treballen, i algunes empreses del poble li subministren productes o serveis, i algunes empreses reben matèries primeres (derivats del petroli) per a la seva activitat, com per exemple l'empresa Sedó de la Riera del Gaià, que fabrica productes tèxtils a partir de polièster.

Pàgines web

El Catllar

La Riera del Gaià

JOC DE ROL "PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE"

Objectiu

Conèixer més a fons el territori del delta de l'Ebre, tractant un tema polèmic (el conflicte entre els arrossars i les espècies d'ocells protegides) i coneixent les opinions de diferents sectors afectats.

Tema a discutir

proposta dels arrossars i els caçadors d'eliminar les poblacions de flamencs i de polles blaves que els malmeten les collites

Rols

Parc Natural, arrossaires, caçadors, ecologistes, empresaris d'eco-turisme

Preparació

Preparem 5 papers amb les fitxes descriptives de cada un dels 5 grups

Preparem també 5 papers en blanc i 5 bolígrafs.

Fora bo que els caps/monitors ens informem tot el que puguem sobre el tema abans de fer el debat, per tal de poder ajudar els grups en les seves argumentacions i aportar nous arguments i informacions si cal al llarg del debat. Aquí trobareu informació:

Cooperativa d'arrossaires del Delta de l'Ebre

Turisme ornitològic a les Terres de l'Ebre

Picamball- Associació ornitològica del Delta de l'Ebre

Rietvell- projecte de producció ecològica d'arròs favorables per als ocells

Notícia "Fan un radioseguiment de la població de polla blava" (EL Punt Diari, 10.05.2011)

Notícia "Un ave 'depredadora' de arroz" (El País, 3/09/2011)

Document "Els conflictes entre la fauna i el conreu de l'arròs al Delta de l'Ebre"

Notícia "Els handicaps de produir al Delta" (El Punt Avui, 12/09/2011)

Desenvolupament

Dividim el grup en 5 grupets i els expliquem que cada grup ha d'assumir el rol d'un col·lectiu social de la zona Delta de l'Ebre, afectat d'alguna manera pel tema dels ocells protegits flamenc. Expliquem que realitzarem un debat en el què cada grup ha d'interpretar el seu personatge i argumentar a favor del seu posicionament.

Deixem 20 minuts perquè els grups preparin els seus arguments. Diguem-lis que pensin arguments a favor del seu posicionament però també que imaginin quines crítiques els poden fer els diferents grups, i com les contestarien.

Fitxes dels grups

PARC NATURAL

Qui és?

És l'organisme públic que regula els usos a la zona protegida del Delta de l'Ebre

Pàgina web

Objectiu

conservar la biodiversitat de la zona i, alhora, satisfer les necessitats dels pagesos de la zona.

Arguments

- ⊕ Les espècies protegides no es poden caçar per llei. La polla blava està protegida per la Directiva Habitat, la Ley del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad, la Ley de Protección de los Animales. El flamenc està protegit per aquestes mateixes lleis, més pel Catálogo Nacional de Especies Protegidas.
- ⊕ Tot i ser abundant al Delta de l'Ebre, la polla blava és una espècie en perill d'extinció arreu del món i a Catalunya, per tant és bo que es reproduïxi molt al Delta.
- ⊕ La colònia de flamencs del Delta de l'Ebre és l'única colònia de reproducció de la península ibèrica.
- ⊕ Ja s'estan aplicant mesures disuasòries perquè els ocells no entrin als camps: llums rotatius i bateries que el parc natural del Delta de l'Ebre facilita als pagesos per espantar les aus, amb cèl·lules fotoelèctriques que permeten accionar el dispositiu quan es fa de nit i, així, estalviar energia i temps al pagès. Un mapa, a més, permetrà situar aquestes llums amb antelació en les zones més afectades.
- ⊕ També s'estan pagant indemnitzacions als arrossaires afectats. En el cas de les espècies protegides, els agents rurals són els encarregats de verificar les pèrdues d'arròs causades per aquestes espècies. Els agents rurals són els qui diuen les pèrdues en concret que s'han produït i després és la Generalitat qui ha d'atorgar les indemnitzacions corresponents.
- ⊕ Pel que fa a la polla blava, el fenomen de l'afectació als camps d'arròs és més recent, a partir de l'any 2003 més o menys. Encara no s'ha trobat cap solució prou eficaç com en el cas dels flamencs i cada any s'està incrementant el nombre de finques afectades.
- ⊕ Una de les opcions que estem estudiant és traslladar exemplars de polla blava fóra del Delta, a altres territoris i parcs naturals.

ARROSSAIRES

Qui és?

Pagesos que viuen del conreu de l'arròs

Objectiu

Acabar amb els danys que els flamencs i les polles blaves ocasionen de forma creixent en els conreus d'arròs

Arguments

- ⊕ Cal tenir present la importància per a l'economia local dels arrossaires: la seva extensió de gairebé 22.000 hectàrees permet recollir 120 milions de quilos d'arròs en closca (el 98,5% del total de Catalunya i el 20% d'Espanya) que acabaran convertint-se en 70 milions de quilos de l'arròs blanc més apreciat pels consumidors i de les varietats Bahía i Bomba.
- ⊕ Cal defensar l'arròs també pel bé del Delta de l'Ebre. Aquest cultiu es fa de forma tradicional, i està molt lligat a la formació i transformació física i geològica del Delta. Les característiques peculiars de la zona del Delta de l'Ebre serveixen per a la identificació i difusió d'aquest arròs entre els consumidors, que el relacionen ràpidament amb el seu origen.
- ⊕ L'arròs no pot plantar en cap altre indret. Els cultius d'arròs del Delta són de característiques excel·lents per al cultiu, amb uns rendiments productius dels més alts del món.
- ⊕ La polla blava provoca greus danys als conreus. Es menja els brots verds i tendres de l'arròs per tant, la seva presència en els camps és pitjor en l'època de creixement de la planta i fins al juliol, més o menys. De vegades també es menja el gra de l'arròs, i fins i tot la tija. La seva població és molt abundant i està en creixement (com a mínim hi ha 13.000 individus), però és quasi impossible realitzar un cens perquè nidifica tres vegades l'any, s'amaga a les zones humides i als arrossars, només surt de nit i vola en comptades ocasions.
- ⊕ Les àrees més afectades per la presència de la polla blava són els arrossars propers a espais humits com ara les basses i també, prop dels canyissars ja que així poden amagar-se els depredadors i niar. A més, la creació de basses artificials per part del Parc Natural i d'entitats ecologistes (SEO Birdlife, Caixa Catalunya) ha afavorit l'increment d'exemplars d'aquesta espècie.
- ⊕ La polla blava és difícil de controlar perquè menja arròs durant tota la campanya; no com d'altres que ho fan durant un període concret. A més, no s'espanta amb qualsevol cosa ja que van molt a la seva, surten dels camps però de seguida hi tornen. Per això, en aquest cas els danys són considerats irrecuperables i l'única solució que hi ha és la indemnització de la collita que el pagès ha perdut.
- ⊕ el flamenc ha augmentat força des dels anys 70 i actualment, és força comú ja que es troba durant tot l'any. S'alimenten dins els dipòsits de salines, encara que de manera regular ho fan també a les llacunes més grans així com a les zones d'aigües somes de

l'interior de les badies del Fangar i de la Banya. En els darrers anys, acostumen a ubicar-se a l'interior dels arrossars amb un bon nivell d'aigua per tal d'alimentar-se, malmetent els conreus.

- ⊕ Les indemnitzacions de l'administració sempre arriben tard.

CAÇADORS

Qui és?

Col·lectiu de caçadors que realitzen la seva activitat a la zona del Delta de l'Ebre, caçant habitualment espècies d'ocells com la polla d'aigua, l'ànec collverd i la fotja vulgar (a més de mamífers com el conill, la guineu...).

Objectiu

tenir permís per caçar espècies actualment protegides i que malmeten els conreus de l'arròs (polla blava i flamenc).

Arguments

- ⊕ El flamenc i la polla blava haurien de deixar d'estar protegides als Delta de l'Ebre, ja que són molt abundants i per tant no té sentit protegir-les.
- ⊕ Les altres solucions (mètodes per espantar els ocells, trasllat dels ocells a altres llocs, indemnitzacions...) són cars, ineficaços i lents.
- ⊕ Permetre la caça d'aquestes espècies seria una solució senzilla i barata per a l'administració, de fet ho deixa en mans dels ciutadans (caçadors).
- ⊕ Permetre la caça d'aquestes espècies dinamitzaria el col·lectiu de caçadors, i fins i tot podria generar un "turisme de caça", ja que en altres llocs seguiria estant prohibit caçar-les.

ECOLOGISTES

Qui és?

Col·lectiu de ciutadans, alguns de la ciutat i altres de la zona del Delta de l'Ebre, que defensen

Objectiu: Garantir la preservació de la biodiversitat del Delta de l'Ebre i potenciar la recuperació i millora dels ecosistemes, evitant qualsevol disminució del grau de protecció d'espais i espècies.

Arguments:

- ⊕ Actualment, els ambients naturals del Delta ocupen molt poc espai, unes 8.000 ha, mentre que el cultiu de l'arròs n'ocupa unes 22.000. Caldria augmentar més els espais

naturals, tal i com s'ha fet amb el projecte LIFE **Delta Lagoon**.

- + No hi ha prou informació per prendre decisions amb fonament. No hi ha cap aproximació sobre la població de polles blaves que hi ha. Primer caldria demostrar que els danys agrícoles no poden evitar-se d'una altra manera. Tampoc no se sap com es distribueix l'ocell pel delta, ni quina és la seva dieta.
- + A l'hivern, la polla blava menja les males herbes dels arrossars, per tant també té un efecte positiu.
- + Les espècies protegides no es poden caçar per llei. La polla blava està protegida per la Directiva Habitat, la Ley del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad, la Ley de Protección de los Animales. El flamenc està protegit per aquestes mateixes lleis, més pel Catálogo Nacional de Especies Protegidas.
- + Tot i ser abundant al Delta de l'Ebre, la polla blava és una espècie en perill d'extinció arreu del món i a Catalunya, per tant és bo que es reproduïxi molt al Delta.
- + La colònia de flamencs del Delta de l'Ebre és l'única colònia de reproducció de la península ibèrica.
- + Hi ha models de producció ecològica d'arròs que són compatibles amb la conservació de les espècies (veure el projecte demostratiu de la SEO de **Rietvell**)

EMPRESARIS D'ECO-TURISME

Qui és?

Empresaris del sector de l'eco-turisme, que organitzen activitats familiars per a gaudir de l'entorn natural, com ara rutes ornitològiques, passejos en bici o caiac per les llacunes.

Objectiu

Mantenir i augmentar els espais amb espècies d'ocells estèticament interessants, i permetre l'accés als turistes

Arguments

- + som empreses locals, que donen riquesa al territori amb activitats compatibles amb la conservació del medi natural
- + l'abundància de flamencs i polles blaves, espècies vistoses i protegides, és un atractiu que fa augmentar el nombre dels nostres clients
- + la presència de caçadors i el soroll dels trets és perjudicial per a la nostra activitat, i especialment si cacen les espècies que els nostres clients volen contemplar
- + per atreure més eco-turistes, caldria augmentar el nombre de llacunes (en detriment de camps d'arròs), per tal de potenciar al màxim la biodiversitat i per poder permetre la navegació eco-turística, tot deixant unes llacunes més tranquil·les només pels ocells.
- + La presència de maquinària agrícola i de naus i magatzems agrícoles prop de les llacunes també perjudiquen estèticament la zona, perjudicant el nostre sector.

Aquí trobem alguns links d'interès que poden ser útils per a tenir idees d'activitats i poder fer-les amb el nostre grup en els moments de motivació per a fer el servei i de preparació del grup.

LINKS D'ACTIVITATS I DINÀMIQUES

Tècniques d'animació i escalfament grupal: en aquesta pàgina web podem trobar diferents activitats relacionades amb l'animació sociocultural. Hi ha molts tipus de jocs i tècniques: de comunicació, de trencament de gel, nocturns, de coneixement, etc.

Dinàmiques de grup: es tracta d'una pàgina escolta on podem trobar tot tipus de recursos: jocs, tècniques, tallers, consells per a educadors, etc.

Activitats lúdiques d'educació ambiental: A questa pàgina pot ser bastant útil ja que totes les activitats estan enfocades a l'educació ambiental. Estan distribuïdes per temàtica i per edat. Concretament us recomanem les següents activitats:

Activitat: Objectes estranys al jardí (4-7 anys).

Els participants, per subgrups, escampen unes «deixalles pel bosc». Després hauran de trobar i recollir les que han llençat els altres grups, classificar-les i abocar-les al contenidor corresponent

La intenció d'aquesta activitat és que valorin l'entorn natural, que siguin conscients de les deixalles que hi ha al bosc i el que costa recollir-les, seleccionar els residus, etc.

Aquesta activitat podria ser útil per els grups que vagin al Parc Natural de l'Alt Pirineu i al Parc Natural Cadí-Moixeró.

Activitat: Mira on trepitges (4-7 anys).

Els participants es converteixen en banyistes que s'han de desplaçar des de la seva tovallola fins al mar travessant una platja plena d'obstacles.

L'objectiu d'aquesta activitat es que valorin la platja com a recurs natural i d'oci, que coneguin els riscos que comporta deixar deixalles a la platja i potenciar l'hàbit de no abandonar brossa.

Aquesta activitat podria ser útil pels grups que vagin a la Desembocadura del Gaià.

CAMPAMENTS I MÉS

Rbla. mn Jacint Verdaguer 10

08197 Valldoreix

Tel. 935 902 700 - Fax. 935 900 492

WWW.CAMPAMENTS.CAT

